

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING OOST EN WEST

OPGERICHT DOOR KOLONEL G.E.V.L. VAN ZUYLEN, 21 MAART 1900.

„HET KOLONIAAL BELANG IS EEN ALGEMEEN NEDERLANDSCH BELANG.”

Abonnementsprijs per jaar:

Vrij aan huis of franco per post binnenland, bij vooruitbetaling	f 1.50	☐
Voor Oost-Indië en het Buitenland	" 4.—	☐
Afzonderlijke nummers	" 0.05	☐

Prijs der Advertentiën:

Per regel	f 0.15	☐
Bij plaatsing van 500 regels	" 0.12 1/2	☐
" " " 1000 "	" 0.10	☐

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie”, en gezonden aan de Presidente: 7a HEERENGRACHT, DEN HAAG.

Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 Verhulststraat.

Voor Advertentiën tot de Drukkerij „LUCTOR ET EMERGO”, AMALIA VAN SOLMSSTRAAT, Telefoon 4424, beiden DEN HAAG

MEDEDEELINGEN.

Van het Dag. Bestuur der Vereeniging:

I. De maandelijksche **samenkomst** met de redactie-commissie van het Koloniaal Weekblad zal plaats hebben a.s. **Donderdag 10 Juni** ten 8 1/2 uur n.m. in Boeatan, Heulstraat 19, Den Haag.

Belangstellenden zullen hartelijk welkom zijn!

II. Volgens ontvangen mededeeling is het Bestuur der Indologen-Vereeniging te Leiden, bestaande uit de heeren: L. van der Hoek, praeses; E. Schultz van Vlissingen, ab-actis; S. Bouman, questor; J. Koppenol, assessor I; W. Bakker, assessor II, op 25 Mei 1909, afgetreden, terwijl op dien dag als nieuwe bestuursleden optraden de heeren: W. Burlage, praeses; Van Embden, ab-actis; Van Huls, questor; J. van der Togt, assessor I; Th. Elink Schuurman, assessor II.

Een woord van dank aan het oude bestuur voor zijne medewerking, aan onze vereeniging verleend, is hier zeker op zijn plaats, terwijl wij overtuigd zijnde, dat ook het nieuwe bestuur ons zijne medewerking niet zal onthouden, en met vertrouwen de toekomst ten deze tegemoet gaan.

III. Ter kennisname van belangstellenden wordt gebracht, dat ten kantore Heulstraat 17 alhier ter inzage ligt het Reglement, betreffende de opleiding van militaire apothekers voor het Leger in Nederlandsch-Indië, vastgesteld bij Koninklijk Besluit van 27 April 1909 No. 29.

IV. Ten kantore Heulstr. 17 zijn alsnog verkrijgbaar:

a. Een boekje over onze Oost, voor hen, die er niet geweest zijn, door J. H. en H. B.

Prijs: 1 ex. à f 0.10; 50 ex. a f 2.80

en voor departementen en leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen 50 ex. à f 2.20, plus f 0.25 frankceerkosten.

b. Onze Oost II. Iets over den Inlander en zijn zieleven, door den heer T. J. Bezemer.

Prijs: 1 ex. à f 0.05; 50 ex. à f 2.00

en voor departementen en leden der Maatschappij tot Nut van het Algemeen 50 ex. à f 1.55, plus f 0.25 frankceerkosten.

c. Nederlandsch Staatsblad 1907, no. 71, bevattende het Besluit op de Indische Bestuursopleiding.

Prijs: 1 ex. à f 0.15.

d. Het Jaarboekje der Vereeniging over het jaar 1908 à f 0.25.

Voor de opgave,

E. VAN ASSEN, Secr.

JAARVERSLAG aangaande den staat der Vereeniging „Oost en West” en hare verrichtingen gedurende het jaar 1908.

Ingevolge al. 3 van art. 6 van het Huish. Reglement, wordt aan de leden der vereeniging „Oost en West” hierbij het jaarverslag over het jaar 1908 aangeboden, waarvan in dat artikel sprake is.

De opmaking daarvan geschiedde met gemengde gevoelens.

Par. 1. Algemeene toestand.

Kon van de zijde van het hoofdbestuur en van enkele bestuursafdeelingen meerdere werkzaamheid worden geconstateerd, die het doel der vereeniging ten goede kwam, de toestand der geldmiddelen van de vereeniging is over het algemeen toch van dien aard, dat — ondanks die verhoogde werkzaamheid — het streven der vereeniging niet geheel tot zijn recht kan komen en tal van maatregelen op de uitvoering moeten blijven wachten, zoolang over geen voldoende geldmiddelen kan worden beschikt.

In verband daarmee werd in de maand December van het verslagjaar — naar aanleiding van de in de algemeene vergadering van 11 Augustus 1908 te Breda betoogde wenschelijkheid, om, door meer algemeene bekendheid te geven aan het streven der vereeniging „Oost en West” aansluiting te bevorderen van allen, die willen medewerken tot bevestiging en versterking van den band tusschen Nederland en zijne Overzeesche bezittingen, eene circulaire rondgezonden, waarin meer algemeene deelneming, dan tot heden werd betoond, werd gevraagd en verwacht van alle Nederlanders, wier belangen verbonden zijn of geweest zijn aan onze Indische bezittingen, die daar een groot deel van hun leven, en het beste deel daarvan, doorgebracht hebben, daar hun geest- en werkkraft hebben ten toon gespreid — gewonnen hebben of verloren, maar in elk geval toch niet kunnen vergeten zijn de vele schoone dagen, de vele zonrijke oogenblikken in het milde gulle weelderige land.

Voor de verspreiding, toelichting en aanbeveling van die circulaire werd het noodige verricht, doch waren deze werkzaamheden op het einde van dit verslagjaar nog niet afgeloopen, zoodat, ten aanzien van de uitkomsten van den in het leven geroepen maatregel nog niets met zekerheid kan worden medegedeeld.*)

Zooals reeds werd gezegd, kon van de zijde van enkele afdeelingen meerdere bedrijvigheid worden opgemerkt, waarvoor bij deze openlijk dank wordt betuigd.

De groep Curaçao zal, blijkens een van den Gouverneur van Curaçao ontvangen schrijven, dd. 17 October 1908 No. 3307, opnieuw in actie treden; althans is ons hoofdbestuur, naar aanleiding van onze bemoeienissen in zake de leniging van den nood, ten behoeve van de noodlijdenden op Curaçao, in correspondentie getreden met den heer Dr. H. Ferguson te Willemstad, die met de heeren: Victor Zwysen, J. H. Perret Gentil, Mr. Th. J. A. Nuyens, Th. Buys en J. C. B. Renkes ten deze eene commissie heeft gevormd.

Bij Koninklijk besluit van 24 Maart 1908 No. 43 werden de gewijzigde statuten van de vereeniging goedgekeurd (Koloniaal Weekblad 29 Mei 1908 No. 22), terwijl in de algemeene vergadering van 30 Januari 1908, te Utrecht gehouden, werd vastgesteld het gewijzigde huishoudelijk reglement (Kol. Weekblad 11 Juni 1908 No. 24).

Deze nieuwe voorschriften voldoen in de praktijk goed.

In verband daarmee zullen de afdeulingsbesturen hunne reglementen hebben te wijzigen en aan te vullen.

Bij schrijven van 21 Oct. '08 werd aan de vereeniging door 't bestuur van 't Kon. Instituut v. Taal, Land-

en Volkenkunde van Nederlandsch-Indië — in antwoord op het door het hoofdbestuur gedaan verzoek — medegedeeld, dat het Instituut geen bezwaar maakte om onze vereeniging te plaatsen op de lijst der instellingen, waarmede het Instituut, door ruiling van werken, in betrekking staat.

De leestafel werd dit jaar aangevuld met de Javasche Courant, jaarverslagen en rapporten, welke ons door bemiddeling van Zijne Excellentie den Minister van Koloniën worden toegezonden, voorts met de Handelsberichten, welke door het Departement van Landbouw, in vereeniging met het Departement van Buitenlandsche Zaken worden uitgegeven, zoodat met de uitgegeven werken van de vereeniging Moederland en Koloniën, van de Nederlandsche Afdeling van de Ned.-Ind. Maatschappij van Nijverheid en Landbouw met de ter recensie ontvangen boekwerken en met een groot getal Maleische, Javaansche dag- of weekbladen.

Voorts werd het noodige verricht voor de samenstelling van het jaarboekje der vereeniging over 't jaar 1908, inhoudende de statuten, reglementen, jaarverslagen en de naamlijst der leden.

Par. 2. Aantal leden.
Op het einde van het jaar 1908 bedroeg 't leden-tal der vereeniging als volgt:

Afdeelingen.	Gewone leden.	waaronder Begunstigers. *)
Hoofdbestuur	462	14
Amsterdam	142	12
Apeldoorn	164	—
Arnhem	128	2
Breda	50	—
's Hage	752	82
Leiden	56	1
Nijmegen	82	3
Rotterdam	76	8
Utrecht	54	4
Zutten	38	—
Totaal	2004	126

Eene vergelijkende opgave van het aantal leden der vereeniging „Oost en West”, gedurende de jaren 1907 en 1908, geeft de navolgende opgave:

Afdelingen.	Aant. leden op U ^o .		Toelichting
	1907	1908	
Amsterdam	147	142	
Apeldoorn	163	164	
Arnhem	59	128	
Breda	53	50	
's Hage	845	752	
Leiden	50	56	
Nijmegen	81	82	
Rotterdam	84	76	
Utrecht	57	54	
Zutten	48	38	
Hoofdbestuur			
Nederland	157	148	
Oost-Indië	253	230	
West-Indië	76	64	
Buitenland	25	20	
Totaal	2098	2004	

*) In het eerste kwartaal van 1909 nam het aantal leden niet onbelangrijk toe.

**) Begunstigers zijn zij die f5.— of meer jaarlijksche contributie betalen, of eene bijdrage in eens storten van minstens f100.—.

Par. 3. Mutaties onder de bestuursleden.

In de jaarlijksche algemeene vergadering, gehouden te Breda, op 11 Augustus 1908, lichtte de presidente, mevrouw N. van Zuylen-Tromp, nader toe hetgeen zij reeds vroeger in het Koloniaal Weekblad had te kennen gegeven, nl. dat zij, overstelpt met arbeid, in het belang der vereeniging, 't voorzitterschap in andere handen wenschte over te geven.

Ook de ondervoorzitter van het hoofdbestuur, de heer L. A. Bakhris, gaf te kennen, dat hij, door drukke ambtsbezigheden verplicht was die functiën neer te leggen.

Vervolgens moest worden voorzien in de vacatures van secretaris en penningmeester van 't hoofdbestuur, wegens het verzoek om ontslag uit die functiën van de hh. Nolthenius en Schröder, terwijl ook eenige andere opengevallen plaatsen in 't hoofdbestuur moesten worden aangevuld.

Op het einde van het verslagjaar bestond het voltallige hoofdbestuur uit de navolgende personen:

Jaar v. afr.	N a a m.	Functie.
1 1910	C. R. Bakhuizen van den Brink	Voorzitter.
2 1911	A. B. J. Prakken	Onder-Voorz.
3 1910	E. van Assen	Secretaris.
4 1910	A. A. C. Harting	Penningm.
	Leden.	
5 1911	Mevr. Ten Bosch-Boscher	's Hage.
6 1910	Mevr. J. E. v. Oeveren-v. Schaik	Utrecht.
7 1909	Mr. H. Smeenge	Amsterdam.
8 1911	Th. Almerood	Amsterdam.
9 1911	T. Gerdes Oosterbeek	Apeldoorn.
10 1909	O. H. Kuyck	Apeldoorn.
11 1911	L. A. H. Lamie	Arnhem.
12 1909	J. C. van Reyn	Breda.
13 1911	Prof. Mr. J. E. Heeres	Leiden.
14 1909	J. L. Pierson	Nijmegen.
15 1910	Jhr. Mr. J. L. W. van Weiler	Rotterdam.
16 1909	Th. J. A. van Zyll de Jong	Zutphen.

Hierbij dient te worden aangeteekend, dat 't hoofdbestuur zich in de hoofdbestuursvergadering van 17 October 1908 vereenigde met het denkbeeld, om, in het algemeen, de zaken ten deze zoodanig te leiden, dat de ondervoorzitter van het hoofdbestuur in den regel tevens president zij van de afdeling 's-Gravenhage en zulks in verband met de groote wenschelijkheid, dat er eene zoo sterk mogelijke verhouding besta tusschen het hoofdbestuur en de afdeling 's-Gravenhage.

Voorts werd in diezelfde vergadering bepaald — in verband met art. 7, al. 2 van het huishoudelijke reglement — dat voorshands bij afwezen of ontstentenis van den secretaris, de penningmeester diens functiën zou waarnemen en dat, bij ontstentenis of afwezen van dezen, gene tijdelijk als penningmeester optreedt.

In de afdeling Leiden werd het bestuurslid A. H. Moreu, wegens vertrek naar Indië, vervangen door den heer Bouman, terwijl in de algemeene vergadering van het afdelingsbestuur te Apeldoorn van 24 Januari 1908 de heer J. F. Fisser tot lid van dat bestuur werd gekozen.

(Wordt vervolgd.)

Schets van het maatschappelijk bestaan der Dajaks in de Doeson-landen, meer in het bijzonder die van de districten Midden- en Boven-Doeson, van de Residentie Zuider- en Oosterafdeling van Borneo.

DOOR
E. VAN ASSEN.

IV.

Het goud komt — zooals bekend is — in velerlei vormen voor. Als kwartsgoud wordt het gevonden in mijnen; als diluviaal goud onder de klei in goudhoudende kieslagen. Maar hier komt het goud voor als alluviaal goud in talloze rivieren en aanslibbingen.

Algemeen wordt aangenomen, dat slechts een mechanisch, dus geen chemisch proces de oorzaak is van de alluviale goudbeddingen. De goudhoudende kwartsaders worden nl. door allerlei oorzaken, als regen, wind enz. afgesleten, terwijl, volgens sommige deskundigen, de temperatuur ook haren invloed doet gelden. Door herhaalde afwisseling van temperatuur verweert de rots, en wordt dan ontleed.

Men zal wel moeten aannemen, dat dergelijke goudhoudende gronden door verwerking zijn ontstaan, omdat, voor zoover bekend, in vroegere geologische tijdperken hier nimmer uitbarstingen hebben plaats gehad van vulkanische modder en lava.

Door stroomend water wordt het afslijtsel gewoonlijk medegevoerd, terwijl dan het goud, als soortelijk het zwaarste, in de rivieren bezinkt en gevonden wordt in holten, op den bodem, of op de laagste gedeelten van de beddingrots, die meestal bedekt is met een laag modder en zand.

De natuur heeft het kostbare metaal reeds uit de

gesteenten bevrijd, zoodat, van de vroegste tijden af, hier het goudalluvium en daarbij vooral het rivierzand bewerkt en gewasschen werd. De wijze, waarop men de beddingen en aanslibbingen bewerkt is echter zeer gebrekkig, terwijl de middelen waarvan men zich bedient, uiterst primitief zijn. Hier wasschen dikwijls vrouwen en kinderen het rivierzand, door in het droge jaargetijde, bij lagen waterstand, tot aan de borst in de rivier te gaan staan en het zand van den bodem te scheppen. Als waschplaats wordt gewoonlijk een bocht in de rivier gekozen, omdat het goud zich daar het gemakkelijkst verzamelt. Het beddingzand wordt in een ronten, houten schotel, „doelant”, gedaan; deze gedeeltelijk onder water gehouden en de lichtere bestanddeelen draaiende weggespoeld. Ook wordt de dieper gelegen aarde van de bedding gehaald, waartoe de inboorlingen, en zelfs de vrouwen, naar den rivierbodem duiken.

In streken, waar het water schaarsch is, zooals bij sedert lang uitgedroogde stroomen of doode rivieren, wordt het metaalhoudende zand verzameld en naar plaatsen gebracht, waar het kan gewasschen worden. De te verrichten arbeid, bij een dergelijken dooden stroomloop, is dikwijls moeielijk, want soms moet men een kleilaag van 3 Meter wegspoelen, eer men de goudbedding kan bereiken.

De natte-wasch-methode is hier algemeen. Eene droge-wasch-methode, zooals de Mexicanen toepassen, is hier niet bekend.

Door waschmethodes gaat een groot gedeelte van het goud verloren. In de meeste landen ziet men daarom machineriën toepassen, gebaseerd op het groote soortelijk gewicht van het goud, terwijl het voornaamste onderdeel van deze werktuigen een sluis is, d.i. een in den grond, onder de helling, gegraven kanaal, dan wel een houten of ijzeren balk van enkele meters tot kilometers en ter breedte van 0.5 tot 1.05 Meter.

Het goud komt hier voor in de Baritorivier, voorts in hare zijrivieren de Tewehrivier, de Pattai en de Karau, alle ontspringende op het Z. O. gebergte.

Verder in de Kahajan, Kapoeas- en Mahakam-rivieren.

In de Doesonlanden maken de Dajaks bij gebrek aan voedingsmiddelen van het goudzoeken alleen werk in de Boven-Baritostreek. Bij lagen waterstand halen zij het dan uit de Soengei-Tollaeng, een zijtak van de Soengei-Boenoh (een zijrivier van de Barito), zoomede uit de Soengei-Njaring-Noehong, een zijtak van de Barito, meer nabij haren oorsprong.

Gemiddeld kan één persoon per dag 1 wang mas = f 2 N. I. C. verdienen. De waarde van het goud wordt hier aldus berekend:

2 realen = 1 thail; 1 reaal = 4 soekoes; 1 soekoe 6 wang; dus 1 reaal = 24 wang; 1 thail = 48 wang; 1 wang = f 2 N. I. C.. Voor één thail goud wordt hier f 96 betaald.

De Becompaysche en Negareesche handelaren bieden een enkele maal op hun terugreis naar de Benedenlanden eenig goud aan, dat zij in de Bovenlanden hebben gekocht, of tegen ruiling van goederen, in betaling hebben aangenomen, maar die hoeveelheid is gering.

Onder de mineralen verdienen verder de bruinkolen eene bijzondere vermelding.

Steenkolen zijn — zooals bekend is — het product van eene opeenhooping van ontlede, plantaardige stoffen, als takken, bladeren, boomen enz. in het eerste en 2e tijdperk der aardvorming.

Volgens sommigen geschiedt het proces onder enormen druk in de aarde, volgens anderen worden zij beschouwd als afzettingen uit water, stroomen, in meren of zeeën.

Scheikundig ontleed bevatten de steenkolen gemiddeld 83% koolstof, 6% waterstof, 5½% zuurstof en 5½% sporen van stikstof en zwavel.

Bruinkolen ontstonden in het tertiaire tijdperk. Zij komen voor aan de oevers van de Tewehrivier, van de Baritorivier en in den bodem van deze laatste, vervolgens in de Laoeng- en Lahey-rivieren, beide zijtakken van de Barito.

Voor uitvoer zijn het meest geschikt de Loewe (of Barito-kolen) kolen en de Lahey-kolen. Beide soorten zijn in den handel bekend als Teweh-kolen.

De kolenbeddingen worden wetenschappelijk in drie soorten verdeeld, die ieder hun eigenaardige flora hebben. Tot welke soort de Teweh-kolen behooren is mij onbekend. Deze zijn donkerzwart van kleur, op de breuk glinsterend en doorgaans holle of bolle vlakken vertoonend.

De Loewekolen worden geprefereerd boven de Lahey-kolen, die meer harsen bevatten en bij het stoken veel roet en slakken geven. Toch voldoen de Teweh-kolen in het gebruik.

De wijze, waarop de kolenlagen worden bewerkt

is zeer primitief, terwijl de middelen, waarvan men zich bedient, uiterst gebrekkig zijn. De grond waaruit men de kolen haalt, bestaat gewoonlijk uit klei en zandsteen. Eene andere, dieper liggende formatie onderscheidt zich door een zware laag van donkerkleurige klei. Tusschen deze klei en het zandsteen vindt men op vele plaatsen steen- of bruinkolen. Om die machtig te worden, graaft men een gat in den grond, haalt er met een soort pikhouweel zooveel kolen uit, als maar mogelijk is, totdat de kuil, tengevolge van regens of van andere oorzaken, invalt. Daarna zoekt men een andere plek op en begint de exploitatie opnieuw. De voorwaarden, waaronder de delving geschiedt, zijn zeer gemakkelijk. Het beginsel is, dat, wanneer de inheemsche bevolking de steenkolenontginning voor haar eigen levensbestaan niet noodig heeft, deze exploitatie geheel vrij wordt aangemerkt. Vreemdelingen vragen echter vergunning aan het betrokken kamponghoofd en geven dezen een kleinigheid als hommage, bijv. wat tabak, zout, een aarden pot of eenig geld tot een bedrag, varieerende van f 2.50 tot f 5. Deze inkomsten verdeelt het kamponghoofd (gewoonlijk tevens het familiehoofd) gelijkelijk tusschen zijne familieleden.

De steenkolenontginningen liggen gewoonlijk op de oevers van een zijtak van de Baritorivier en op een afstand van de landingplaats. Het vervoer geschiedt met prauwen, die tot 8 ton steenkolen kunnen inhouden. Wordt dit zijriviertje, tengevolge van langdurige droogte, onbeveelbaar, dan is de communicatie tijdelijk gestremd en besteedt men den tijd aan het opstapelen van de steenkolen op den oever. Aan de ladingsplaats wordt een groot houtvlot gemaakt van drijvende boomstammen. De boscchen in de buurt leveren daarvoor voldoende hout.

Die vlotten, welke meestal van goede houtsoorten worden vervaardigd, dienen als transportmiddel van de steenkolen en worden na aankomst op de bestemmingsplaats verkocht.

De afstand tusschen de plaats van inlading en die van lossing (Bandjermasin) is stroomafwaarts van 12 tot 13 dagen.

Het afbreken van de vlotten is niet moeielijk, omdat de balken gewoonlijk met rottan zijn samengebonden. Onderling worden de balken in het water vereenigd door latten, waarop de steenkolen worden gelegd. Een vlot voor steenkolen is gemiddeld 120 Meter lang, pl.m. 10 Meter breed, en kan dan 100 ton kolen vervoeren. Door deze wijze van transport toe te passen, worden de onkosten van vervoer tot een minimum gereduceerd; zoo geeft het transportmiddel, na een voordeeligen verkoop, nog wel eenige winst.

De kolen aan den wal geleverd op de verzamelplaats kosten f 4 per ton. Op het vlot geleverd, betaalt men f 5 per ton. Een vlot van 100 ton heeft dus een waarde van f 500, plus de waarde van het vlot.

De kolen worden in manden aangebracht; 1 mand = 3 picols 25 kattis. Daarvoor wordt betaald f 0.80. Deze 3 picols 25 kattis hebben ter hoofdplaats het gewicht van 5 picols. 16 picols = 1 ton, 5 manden maken dus ongeveer 1 ton uit. Tegen f 4 de ton, is de waarde per mand f 0.80.

Ter hoofdplaats betaalt men f 7.25 per ton van 100 kilogram en geleverd aan den wal.

De Dajaksche bevolking uit Midden-Borneo begeeft zich niet gaarne buiten haar land. Daarom zijn de steenkolenkopers gewoonlijk Bandjareezen, die, hetzij voor eigen rekening, hetzij namens eene kongsi ter hoofdplaats, de steenkolen uitgraven, halen en afvoeren. Soms wordt de steenkool ook gekocht van de bevolking, tegen prijzen als boven vermeld, maar deze doet dit gewoonlijk alleen dan, wanneer de belastingen moeten worden betaald en zij geld noodig heeft. Daarom worden enkele steenkolenhoudende gronden door de bevolking gereserveerd.

Meer werkkracht ontwikkelen dan voor zijn levensbestaan noodig is, doet de Dajak ongaarne.

Ware het dat de Dajak niet te traag was om flink te werken en ook maar eenigszins lust gevoelde, om zich buiten zijn land te begeven, dan zouden de geldelijke voordeelen, welke thans uit de kolonexploitatie aan Bandjareezen toevloeien, gemakkelijk aan de Dajaks ten goede kunnen komen.

(Wordt vervolgd.)

De „Celebes“-Tentoonstelling, te Apeldoorn gehouden.

Zooals de lezers van dit Weekblad uit ons No. 20 van 20 Mei j.l. vernamen, werd van 20—23 Mei in de villa, vroeger bewoond door den heer N. Compans (Loolaan A 898) te Apeldoorn een tentoonstelling gehouden van voorwerpen, afkomstig van

Celebes, daartoe welwillend ter beschikking gesteld door den heer J. Tideman, Controleur B.B. met verlof.

De daaraan toegevoegde mededeeling: „Z. K. H. de Prins bracht met zijn adjudant, jhr. Van Suchtelen en eenige jachtgenoodigden, een belangstellend bezoek aan deze tentoonstelling nog voor de opening”, was van de redactie en had dus achter, in stede van voor den naam van den Secretaris, den heer T. Gerdes Oosterbeek, behooren te staan.

Tot onzen spijt waren wij niet in de gelegenheid deze tentoonstelling te bezichtigen. In de Nieuwe Apeldoornsche Courant komt een uitvoerige beschrijving er van voor, waaruit wij gaarne een deel overnemen, ook als opwekking voor andere afdelingen van „Oost en West” om af en toe dergelijke tentoonstellingen te houden:

„Het geldt hier inderdaad een zeer bijzondere verzameling. Alle voorwerpen zijn afkomstig van de Makassaren en geven dus een aardig kijkje op het leven van een deel onzer archipelbewoners, temidden van wie de heer Tideman geruimen tijd vertoefde en onder welk volk hij zooveel goeds — niet 't minst op onderwijsgebied — heeft tot stand gebracht.

De Makassaren, die zich van de Boeginezen door meerdere beschaving onderscheiden, zijn een volk, dat zich wijdt aan landbouw en visscherij. En zoo vinden we al terstond in deze collectie eenige mooie modellen van prauwen, sommige zuiver Makassarsch en andere, waarbij reeds de Europeesche invloed zich heeft doen gelden.

In de edele vlechtkunst heeft de Makassar het ver gebracht. Onder de mandjes tref men er met goud en zilver doorvlochten. Deze zijn door prinsessen van den bloede vervaardigd, want het recht, om met goud- en zilverdraad te vlechten, is alleen aan haar.

Verder blijkt uit deze verzameling, dat de Makassaren ook in weven en houtsnijkunst zekere vaardigheid hebben verkregen.

De sarongs, de op zijde gelijkende kleedren van ananasvezels, de (in Indië beroemde), Birahsche kleedjes leggen voor het eerste, de proeven van snijwerk voor het laatste een onwiftelbaar getuigenis af. Een model van een waeftouw bevindt zich bij de verzameling.

Een collectie fraai gekleurde poppen van aardewerk levert het bewijs, dat ook in deze kunst de Makassaren zekere hoogte hebben bereikt.

En zoo zijn er nog tal van bezienswaardige voorwerpen, die we hier niet alle kunnen noemen, maar die ons alle weer iets leeren van de ethnografie van dit deel van den Indischen archipel.

De heer Tideman heeft met dit volk meegedeeld; zij hebben hem op de volksfeesten, die hij op 31 Aug. organiseerde, vereerd als hun machtigen beschermer en hunne eenvoudige geschenken hem gebracht.

De vorstelijke woningen — een mooi model is onder de voorwerpen tentoongesteld — hebben hem ontvangen, maar hij heeft voor alles het volk in zijn gewoonten leeren kennen en het goede daarin achten.

En als we hem dan met zooveel waardeering over de vaak gesmade Makassaren hooren spreken en we zien hier, wat er in die simpele menschen schuilt aan geest en vernuft, dan voelen we iets verrijkt te zijn in kennis van een deel — zij het een klein deel — van onze Indische bezittingen, maar bovenal verrijkt te zijn in kennis van den mensch, die ook zonder Europeesche beschaving zooveel heeft, dat achtung vraagt.

De heer Tideman heeft zijn tentoonstelling ook toegankelijk gesteld voor leerlingen van scholen, waartoe hoofden van scholen zich slechts tot hem hadden te wenden.

En genoten hebben ze, die kinderen! Zij waren niet uitgepraat over hetgeen ze gezien hadden. Bij de uitlegging — wat de heer Tideman heel gemakkelijk en amusant doet — was groote belangstelling. En toen kwam het vragen der leerlingen. De leider was onvermoeid. Uit alles bleek, dat hij het land, waar hij geleefd en gewerkt had, goed had opgenomen.”

Tropische Geneeskunde.

Omtrent de dezer dagen te den Haag gehouden vergadering van de Nederlandsche Vereeniging voor Tropische Geneeskunde, lazen wij in de N. Rott. Crt., dat de secretaris, dr. van Buuren, een krachtig pleidooi gehouden heeft voor de oprichting van een instituut voor tropische geneeskunde hier te lande. Hij wees er op, dat de aanleiding voor de oprichting was geweest: de noodzakelijke aansluiting bij de Internationale Vereeniging voor tropische ge-

neeskunde. Holland als tweede koloniale mogendheid mocht niet achterblijven. Maar met die aansluiting is de plicht, die op ons rust, niet afgedaan. Nederland moet trachten de plaats op tropisch-medisch gebied te erlangen, die het plichtmatig moet innemen. Op het oogenblik is dat lang niet het geval. Het eenige, wat we hebben, is een klein laboratorium te Batavia, waar een cursus gegeven wordt door veel te weinig leeraren, die dan ook getuigen: dat het betrekkelijk gering aantal beschikbare lesuren maakt, dat zij daarin alleen het voornaamste kunnen bespreken. Dat is alles, wat er gedaan is gedurende de drie eeuwen, dat Holland de koloniën bezit. Duitschland, die de zijne pas twintig jaren heeft, beschikt reeds over een prachtig instituut te Hamburg en vormt plannen om er ook een in de kolonie te maken. Duitschland en andere landen zenden wetenschappelijke expedities uit, die haar materiaal zoo mogelijk ginds, maar ook dikwijls thuis verwerken, waardoor zulke belangrijke ontdekkingen op tropisch-medisch gebied zijn gedaan.

In onze koloniën sterven jaarlijks duizenden en duizenden inwoners aan z.g. koorts, die, om te eer van de vlag te redden, maar een plaatsnaam krijgen, zooals Cheribonsche, Tjilatjap, etc., Madagascarsche koorts, maar waarvan de medici niet weten wat het is. De geneesheer, die voor het eerst naar Indië gaat, de officieren van gezondheid bij de marine en zij, die op de poststoombooten de zieken moeten behandelen die uit de tropen soms ernstig ongesteld aan boord komen, ze weten volstrekt niets van tropische ziekten af. De eenige gelegenheid die wij voor hen hebben is te Batavia, maar deze is voor de meesten geen gelegenheid. De school is veel te klein, zoodat er maar voor zeer weinigen plaats is. Maar ook al bestond dat bezwaar niet, wat zou het toch voor de meesten niet veel aangename zijn hier in Holland hunne studiën te kunnen voltooien. Het groote deel der geneesheeren, behoorende tot de hierboven genoemde categorieën, zijn niet de financieel bevoorrecht. Hier wonen ze dikwijls bij hunne ouders of hebben hunne levenswijze op zeer bescheiden voet ingericht. In Indië moeten ze het leergeld betalen van ieder, die in een vreemd land komt. De daarmede gepaard gaande geldelijke zorgen en het acclimatisatie-proces zullen den lust tot studie niet verhoogen. Dit zijn zeker redenen, waarom dr. Kiewiet de Jonge in zijn pas verschenen leerboek schrijft: „Ik kan hier bijvoegen, dat een jaren-lange ervaring mij heeft geleerd, dat de groote meerderheid van mijn auditorium in theoretische kwesties matig belang stelde.”

Tot zoover de geneesheer, die naar Indië gaat, maar nu de teruggekeerde. Hij heeft in Indië dikwijls zijne tekortkomingen gevoeld en heeft nu allen tijd om die te herstellen. Hij wil arbeiden, maar Nederland biedt hem geen gelegenheid aan. Hij kan naar Duitschland, Engeland of Frankrijk gaan, allen burens van Nederland, allen met een instituut, maar in Holland vindt hij niets. In den regel worden velen weerhouden door de tijdelijke scheiding van hun gezin en teleurgesteld keert hij, even wijs als hij gekomen is, terug, om gedurende zijn verder leven te teren op zijn empirische kennis, vroeger in Indië opgedaan.

Uit de O.-I. Mail.

Alle bladen, die de mail ons bracht, staan natuurlijk vol beschrijvingen van de feestvieringen ter eere van de geboorte van prinses Juliana.

Te Batavia werd parade en daarna bidstond gehouden, er was feest in alle sociëteiten en schouwburgen, illuminatie overal, iedereen was op de be, maar naar het oordeel van het Nieuws v. d. Dag v. N. I. waren de menschen niet jolig genoeg. Dit blad zegt o.a.:

„En toen wij 's avonds heel laat uit den schouwburg kwamen, moest men nog stapvoets over Noordwijk rijden, waren de café's nog geopend en stonden nog honderden inlanders op de trottoirs geschaard om te zien hoe de orangerie feest viert, en de orang blanda keek ook met een even effen gezicht de inlanders aan.

Komt toch eens uit de plooi, menschen!”

Alleen het kinderfeest in het Wilhelmijapark was der redactie naar den zin:

„Hier heerschte, toen wij binnenkwamen, al dadelijk een andere geest.

Vroolijk dansten de kinderen op den houten dansvloer, joelden en kricelden europeesche, chineesche en inlandsche kinderen luidruchtig door elkaar.

Daar was men dadelijk begonnen met de kinderen te laten zingen en toen had men hen onmiddellijk vrij gelaten om te spelen en te ravotten.

Dat is de methode! Hier hadden de kinderen pret, men kon het hun zoo aanzien.”

Verschenen bij de firma J. H. DE BUSSY, Amsterdam:

De Particuliere Suikerindustrie in de Gouvernementslanden op Java.

DOOR

L. F. DINGEMANS,

O.I. Ambtenaar met verlof.

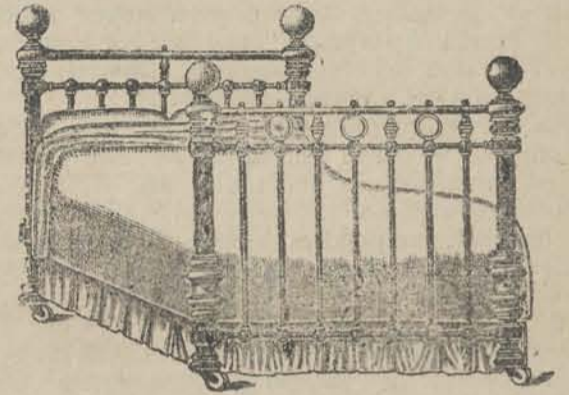
Overgedrukt uit *De Indische Gids*, Mei-aflevering 1909.

Prijs f 0.50.

Th. A. A. SIMONIS

34 GROENMARKT — OVER DE — PRINSESTRAAT.

TELEFOON No. 2535 □ DEN HAAG

Specialiteit in BEDDEN.

— GROOTE KEUZE —
van af het beste tot het eenvoudigste.

MAGAZIJNEN GESLOTEN VAN half een TOT twee UUR.

Taxatie en Onderzoek.

TAXATIE van handelszaken en koopmansgoederen, bij zaakdeelname, koop en verkoop, brand- of waterschade; bij scheiding en erfenis.

H. van Holk, Notarieel-
Accountant

42 Gedempte Burgwal 42
DEN HAAG.

Accountants-onderzoek.

„C”-School.
MUZIEK-ONDERWIJS

Nieuwe Snel-methode om kinderen of volwassenen, alvorens zij een instrument gaan beoefenen, eerst aanschouwelijk de beginselen te leeren 1o. der muziek: de notenleer, maatverdeling, tempo's, rusten, het nauwkeurig lezen uit de 3 sleutels, enz.; 2o. der techniek: de pianotoetsen-kennis, viool- en dwarsfluitgrepen of die van 't koperen-instrument.

Compleet in 10 lessen.

Leuke Leermiddelen, Puzzle's, Zandfiguren. enz.

Lessen aan 't strand f 2.50, aan huis f 1.50, avondlessen f 1.00, klas- of schoollessen f 0.50 de persoon.

Schrijf een briefkaart aan de Directie van de „C”-SCHOOL, Ged. Burgwal 42, DEN HAAG. Spreekuur 's morg. 8—10. (Assistente gevraagd.)

Waar de bladen echter geen van alle over te spreken zijn, is de houding der regeering.

„'t Was algemeen bekend — zegt o.a. de Locomotief, — dat geheel Java, en vooral het publiek op de hoofdplaatsen, in spanning verkeerde.

„De heeren ambtenaren schijnen niet voldoende te beseffen, dat zij zulke tijdingen niet ontvangen voor zichzelf, maar voor de ingezetenen.

„Evengoed als wij, die eveneens het publiek hebben te dienen, in de laatste dagen des avonds de wacht hebben gehouden tot op het oogenblik van sluiting van het telegraafkantoor (waarna wij natuurlijk niets meer konden ontvangen) had te Batavia des avonds wacht moeten zijn gehouden door een ambtenaar, aan wien de last nad moeten zijn gegeven het telegram, na den gouverneur-generaal gewaarschuwd te hebben onmiddellijk te doen doorzenden aan de residenten, die nog te bereiken waren, terwijl te Batavia, Semarang en Soerabaja de telegraaf den geheelen nacht open had moeten zijn geweest.

„Dit is de manier, waarop particulieren zouden hebben gehandeld. Waarom moet bij het gouvernement altijd alles zooveel langzamer, zooveel onverschilliger, zooveel onpractischer gaan?

„Dat de gouverneur-generaal het officiële bericht eerst om half 9, dat is vier uren later dan wij, ontving, is natuurlijk niet de schuld van Z. E.; er blijkt slechts wederom uit, welk een voorsprong een actief dagbladcorrespondent heeft op regeeringsbureaux, waar de geringste zaken door tal van handen moeten gaan, alvorens haar beslag te kunnen krijgen.

„Maar wij ergeren ons aan het feit, dat de gouverneur-generaal niet zoodanige maatregelen heeft doen treffen, dat het officiële bericht, wanneer ook ontvangen, terstond werd overgebracht aan het publiek, althans te Semarang en Soerabaja.

„Dit is veel erger dan alleen maar „echt indisch.”

„De onverschilligheid, door de Regeering ook bij deze gelegenheid tegenover het publiek aan den dag gelegd, is buitendien een onvergeeflijke onwellevendheid geweest, waardoor de kloof tusschen Regeering en ingezetenen weder is verwijd.”

Magangstelsel.

Door een inzender werd er in de Preangerbode op gewezen, dat de op de begrotingen voor 1908 en voor het loopende jaar uitgetrokken gelden voor de afschaffing van het magangstelsel, tot dusver ongebruikt zijn gebleven. De vraag van den schrijver, of die fondsen wellicht bestemd zijn voor andere doeleinden, is nog al naïef, daar de credieten bij afzonderlijke onderafdeelingen der begrooting zijn toegestaan en mitsdien, zonder medewerking van de wetgevende macht, niet aan hunne bestemming kunnen worden onttrokken, merkt de Javabode op. Naar dit blad verneemt, heeft de nieuwe regeling van het magangwezen veel meer voeten in de aarde dan men bij oppervlakkige beschouwing zou meenen. Niet alleen toch zullen de tot dusver onbezoldigde inlandsche schrijvers op de gouvernementsbureaus voortaan een karige maandelijksche vergoeding voor hunne diensten ontvangen, maar in verband daarmee zal voor elk kantoor het aantal schrijvers zijn vast te stellen en zullen alle anderen moeten ontslagen. Waar nu, vooral ook bij inlandsche ambtenaren, reeds jaren magangs werkzaam zijn, is het hard om die menschen, die in de hoop eens een baantje in 's lands dienst te zullen krijgen, voor zoover de beschikbare gelden de toekenning aan hen van f 10 's maands niet toelaten, ontslag te moeten geven.

Intusschen is men al geruimen tijd bezig met de samenstelling van het magang-reglement, dat de zaak eindelijk tot oplossing zal brengen.

De eerste meisjesschool van Boedi Oetomo.

Onder dit opschrift deelt het Bat. Nieuwsblad mede:

„Onder de krachtige leiding van den hoofddjaka van Bondowoso, den heer Raden Mas Aria Soeria di Poetra, president van het afdelingsbestuur van Bondowoso en lid van het hoofdbestuur van Boedi Oetomo, is te Bondowoso de eerste meisjesschool van de Javanenvereniging tot stand gekomen en onlangs geopend.

Flink zoo, roepen wij de afdeling Bondowoso toe. Zulke mooie dingen houden er den moed in, en zullen wel navolging wekken. Weldra zal ook te Serang de inlandsche fröbelschool voor inlandsche jongens en meisjes een aanvang nemen. Dan is men dus bezig in het oosten en in het westen. Het midden zal ook niet achterblijven.

Van de school te Bondowoso moeten eenige bijzonderheden worden medegedeeld. Voorloopig, in afwachting van een localiteit van Boedi Oetomo zelf, zal school gehouden worden in het gebouw der inlandsche school van de eerste klasse ter hoofd-

plaats waartoe de resident vergunning verleend heeft.

Als leerlingen van de school zullen worden aangenomen in de eerste plaats kinderen van leden van Boedi Oetomo, dan kinderen van andere inlanders, en eindelijk, als er nog plaats is, kinderen van andere posterlingen. Geen uitzonderingsschool dus, maar een voor alle rassen en landaarden, zij het dan dat de leden van Boedi Oetomo den voorrang hebben, hetgeen niet meer dan billijk is. Dat toont wel, dat Boedi Oetomo een ideaal streven heeft. Des Zondags en op feestdagen wordt geen school gehouden. De poeassa-maand is de groote vakantie, die veertig dagen zal duren. De ouders betalen over die maand geen schoolgeld. De schooltijd is zes jaar. Er zullen drie klassen zijn, waarin les gegeven zal worden in hollandsch, spreekoefeningen, dicté, lezen, rekenen, schrijven, teekenen en handwerken.

De school zal staan onder leiding van een hollandsche of inlandsche dame, die bevoegdheid heeft tot het geven van onderwijs. Haar zullen zoo noodig andere dames ter assistentie worden toegevoegd.

De onderwijzeressen der school zullen door de afdeling Boedi Oetomo worden betaald.

De schoolgelden zijn zeer matig gesteld. Ouders met minder dan f 20 inkomen betalen voor het eerste kind een schoolgeld van f 0.50, voor de volgende twee kinderen f 0.25, voor het vierde en de volgende kinderen geen schoolgeld meer. Inkomens van f 20 tot f 50 worden belast met f 0.75 voor het eerste, f 0.50 voor het tweede, f 0.25 voor het derde en elk volgend kind.

Inkomens tot 100 's maands betalen voor het eerste kind f 1 en verder f 0.75, f 0.50, f 0.25. Eindelijk worden inkomens van meer dan f 100 belast met 1 pct., ¾ pct., ½ pct. en ¼ pct. met maxima van f 5, f 3, f 2 en f 1.

Kinderen van arme lieden kunnen op voordracht van het afdelingsbestuur gratis worden opgenomen.

Men hoopt, dat de regeering de school een subsidie zal willen geven, opdat alle gereedschappen den kinderen gratis kunnen worden verstrekt, hetgeen thans slechts ten aanzien van een gedeelte daarvan kan geschieden. Ouders, die hun kinderen de school wenschen te doen bezoeken, zullen zich moeten wenden tot het afdelingsbestuur van Boedi Oetomo.

Ziedaar de voornaamste bijzonderheden van de eerste school, gesticht door de vereeniging Boedi Oetomo.

Als één schaap over de brug is zullen er wel meer volgen. Het goede voorbeeld van Bondowoso zal ongetwijfeld navolging wekken. En waar maar eenmaal de scholen worden opgericht en in stand gehouden door Boedi Oetomo, kan de regeering ten slotte niet weigeren subsidie te verlenen, wanneer het onderwijs aan redelijke eischen van degelijkheid voldoet.

Nogmaals. bravo! eindigt het blad.

WEST-INDIË.

De Surinaamsche begrooting.

De behandeling der begrooting voor 1910 door de Koloniale Staten is afgelopen. Het besluit was dat de begrooting, afgezien van eenige door de Staten afgestemde posten, met algemeene stemmen werd aangenomen.

Algevoerd werden de posten tot verbetering van de verplegingstoestanden in de melaatschen-inrichting en tot voorziening in het drinkwatergebrek; voorts hebben de Staten een post verworpen, bestemd voor den plantkundige van het landbouwproefstation. De dame, die deze functiën uitoefent, was, bij wijze van proef, voor twee jaren aangesteld, omdat de directeur van het landbouwproefstation, dr. Van Hall, door drukke administratieve en andere bezigheden, geen voldoende tijd over had voor het laboratorium-onderzoek van plantenziekten enz. En hoewel van bestuurszijde uitdrukkelijk werd verklaard, dat de werkzaamheden van den directeur van den landbouw nog beduidend waren toegenomen (o.a. door de bacovencultuur en nu onlangs weder door de oprichting eener gouvernements-rubberplantage), zoodat assistentie voor het laboratoriumwerk thans nog meer dan vroeger onontbeerlijk is, hebben niettemin de Staten gemeend den betrekkelijken post te moeten verwerpen.

Ook de post van f 4000 voor malaria-onderzoek in het binnenland heeft geen genade mogen vinden in de oogen der Staten.

Wat de boschexploitatie betreft, bleken de Staten zich nog vrij algemeen bezwaard te gevoelen weder voor 1910 belangrijke sommen voor het boschwezen toe te staan. Zij wenschten dit afhankelijk te stellen van nadere inlichtingen, die het bestuur aan 't eind van dit jaar zal verschaffen omtrent de verkregen resultaten van onderzoek en exploitatie.

Het bestuur — netweik zich op het standpunt plaatst dat een oordeel thans nog voorbarig is — heeft zich bereid verklaard, om, alvorens de kredieten voor 1910 te besteden, nader overleg met de Staten te plegen.

Regeling van verloven, enz.

Naar „Onze West” vernam is onder ambtenaren in de kolonie een beweging gaande, om een adres te richten aan de gestelde machten, om de door de financiële commissie voorgestelde nieuwe regeling, betreffende verloven, verloftraktamenten, enz., niet over te nemen. De bezwaren gelden vooral het feit, dat, naar men meent, de regeling terugwerkende kracht zou hebben, waardoor men zich verkort acht in verkregen rechten bij indiensttreding.

Installatie bij het Hof van Justitie te Paramaribo

In tegenwoordigheid van een zeer talrijk en belangstellend publiek, vond den 1en dezer de installatie plaats van den heer J. da Costa als lid van het Hof van Justitie, welke plechtigheid samenviel met het 40-jarig jubilee van den president, mr. C. J. Heylidy.

De president sprak den heer Da Costa toe en herinnerde aan het feit, dat deze dag ook voor henzelf een feestdag was, daar den 1en Mei 1869 het hof van justitie te Paramaribo werd ingesteld, waartoe hij van de oprichting af had behoord.

Mr. Heylidy gaf hierop een kort overzicht van de loopbaan van den heer Da Costa en zeide, dat diens benoeming tot lid van het Hof het afdoend bewijs leverde, hoe zijn werk was geweest.

De procureur-generaal, mr. Hofstede Crull, sloot zich aan bij deze hulde aan het nieuw opgetreden lid.

„Nog uit een ander oogpunt is deze dag belangrijk. De samenstelling van het Hof is uitgebreid, de toegang verruimd. Bestond aanvankelijk bij sommigen vrees, dat de toelating tot benoembaarheid bij het Hof te ver was uitgestrekt, de bewoordingen, waarin het Kon. besluit van de benoeming van den heer Da Costa vervat is, heeft alle vrees doen verdwijnen. Daaruit toch blijkt, dat alleen in geval van buitengewone verdienste art. 7 van het besluit van 19 Febr. 1909 zal worden toegepast. De buitengewone rechtskennis van den heer Da Costa, zijn groote ervaring en zijn onvergelykelijke toewijding, zijn even zoovele redenen geweest om den scheidsmuur te doen wegvallen en de poorten van het Hof voor hem te openen. Is het een groote onderscheiding op dergelijken grond lid te worden van het Hof, voor het college zelf is het om die reden een eer hem als medelid te mogen begroeten.”

Na afloop van de zitting begaven de talrijke genoodigden zich ten huize van den heer Da Costa, om hun gelukwenschen aan te bieden.

De heer Da Costa genoot daarbij ook de eer den gouverneur ten zijnent te zien.

Immigratie.

Het s.s. „Mutlah” is den 1en Mei te Paramaribo aangekomen met 570 immigranten van Britsch-Indië. Het schip vertrok 25 Maart van Calcutta. Op reis overleden 1 man en 1 vrouw en werd 1 kind geboren.

Het schip vertrok naar Trinidad om over een dag of twaalf terug te keeren ter afhaling van repatrieerende immigranten.

WAT DE INLANDER ZEGT.

Heb toch medelijden met den kleinen man in Ned.-Indië. Jammerf S. W. D a m a s in de Bintang Soerabaja. Vroeger, zegt hij, waren in Indië land en volk nog rijk en trok het Ned.-Ind. Gouvernement van beide niet weinig voordeel. Maar deze rijkdom minderde langzamerhand, terwijl de bevolking, voornamelijk op Java, vermeerderde, en ook het aantal vreemdeelingen, die den inbooring de opbrengst van den grond batwisten, niet weinig toenam. Goed beschouwd, is de bodem van Java nog zeer rijk, maar de inlander kan de vruchten daarvan niet plukken; deze schijnt weggeëgd te zijn voor den vreemdeeling, omdat de eerste niet bekwaam genoeg is, om uit den bodem voordeel te trekken en ook niet weet, welke producten hem het meeste profijt kunnen aanbrengen. De inbooring is zorgeloos, beweert schrijver, daar deze in zijn eigen land zich niet om slechte tijden behoefde te bekommeren, wijl hij zoo goed als nooit werkelijk gebrek heeft gekend en het hem als regel weinig moeite kost een hapje rijst te krijgen. Geheel anders is het gesteld met de naar Java uitgeweken chineezzen, arabieren, hindoe's enz., die weten, bij ondervinding, wat gebrek lijden is, daar zij in hun eigen al te sterk bevolkt of zeer onvruchtbaar land geen levensonderhoud konden vinden. Op Java kwamen tal van deze personen tot welvaart. In hun armoedig land aan een sober leven gewend, hebben

zij die levenswijze hier in den vreemde voortgezet en konden een belangrijk deel van hunne verdiensten op zij leggen, waardoor zij vermogend werden en aan hunne kinderen en kindskinderen een fortuin konden nalaten. De achteruitgang der inlandsche bevolking slaat natuurlijk terug op het Gouvernement van N.-I. Maar de inboorlingen hebben tegenwoordig andere opvattingen gekregen; ook zij willen vooruitkomen zij zoeken naar middelen, om zich te ontwikkelen en wenden zich tot dat Gouvernement, dat, om hen daarin tegemoet te komen, de belastingen, welke zij moeten opbrengen, verhoogt. Doch ondanks deze verhooging komt de Regeering nog geld te kort, hoofdzakelijk ten bate van den blanke. Hoeveel duizenden guldens, roept schrijver uit, worden niet besteed aan salarissen voor ambtenaren, die den inlander moeten besturen, aan reiskosten voor de europeesche ambtenaren, die de inlandsche bevolking moeten controleren, aan u.t.g.aven, ten behoeve van blanke kinderen! Ga eens na, vervolgt hij, hoeveel geld op de begroting voor onderwijs aan europeanen is uitgetrokken, niettegenstaande dezen nog niet het duizendste deel tellen van het aantal inboorlingen. Men kan aannemen, dat er één school gebouwd wordt op elke 100 blanken, en eerst 10.000 inboorlingen één inrichting krijgen, waar men slechts lezen en schrijven leert. Schrijver hoopt, dat men zich jegens den inlander rechtvaardig zal toonen. Dezen zijn thans nog zoodom, dat op hen zelfs niet te rekenen zou valen, als het Gouvernement eens genoodzaakt mocht zijn zich tegen zijne vijanden te verdedigen. Als de inboorling gewerschoten en kanongebulder hoort, denkt hij, dat de setan (= duivel, van het arab. sjaitan) en de djins (daemonen) te keer gaan. Hij gaat dan wierook branden of een offerfeest geven om het kwaad te bezweren. Hij stelt het grootste vertrouwen in zijn gebeden (d'oa) en talismans (djimat) en in de bovennatuurlijke kracht van zijne krissen. Als het Gouvernement de hulp van den inlander inroept, zal deze die ongetwijfeld verleenen, maar als er gevochten moet worden, zal hij zijne gebeden prevelen en zijne kris zwaaien, doch de vijandelijke kogels zullen zijne borst treffen, ook al koos hij een zoogenaamden goeden dag uit voor het gevecht en begon hij met een s e d e k a h (offermaaltijd) te houden. Is het dan niet noodig, vraagt schr., dat het Gouvernement den inlander door goed onderwijs tot andere gedachten brengt? Dat het scholen voor officieren en soldaten naast andere onderwijsinstellingen opricht, opdat, wanneer het noodig is, Nederland op de kracht van Indië rekenen kan, en er geen hulp uit het verre Moederland behoeft te worden gezonden?

Niettegenstaande het alom heerschend geldgebrek, schijnen onze bestuurders toch nog geld te willen verspillen. Dit hebben wij te danken aan de Vereeniging, welke hoopt, dat Z. K. H. Prins Hendrik Indië zal bezoeken. (Schrijver bedoelt de N.-I. afdeeling van het Algemeen Nederlandsch Verbond.) Natuurlijk zullen de kosten daarvan ten laste komen van Indië's schatkist. En die kosten zullen niet gering zijn, gaaf schrijver voort, want Z. K. H. komt wis met een gevolg van honderden personen. En als die schatkist leeg is, vraagt hij, wie zullen die dan weer vullen? De Residenten? Of de President der Vereeniging, die den Prins uitnodigde? Of wie anders? Natuurlijk moeten wij dat doen, wij, inboorlingen, antwoordt hij.

Arme landgenooten! zucht schrijver. Hij eindigt met te verklaren, dat de band tusschen Nederland en Indië reeds vast genoeg is, dat het niet noodig is dien nauwer aan te halen. De gevoelens van gehechtheid, welke de inboorling zijner vorstin toedraagt, zullen niet veranderen. En als de Prins in Indië komt, zullen alleen de europeanen in de groote steden hem zien; de menschen in het binnenland, zooals schrijver, zullen er niets van merken. Voor de arme inboorlingen is die komst dus overbodig. Is het daarom niet beter om het geld te bestemmen voor de oprichting van scholen, waar aan de inboorling zoozeer gebrek heeft? Och, zucht hij ten slotte, geef ons Inlanders het tastbare bewijs Uwer liefde.

Dit artikel is in extenso overgenomen door de **Pemberita Betawi**.

In de **Bintang Soerabaja** klaagt ook **Anggono**, (= ieder voor zichzelf) dat men zich het lot van den armen javaan niet genoeg aantrekt. Op de plaats zijner inwoning heeft men b.v. indertijd van bestuurswege een intekenlijst laten rondgaan, om bijdragen in te zamelen voor de menschen, die in Italië door aardbeving schade hadden geleden. De bedoeling der overheid is ontegenzeggelijk goed, vindt schrijver, want het gevoel van medelijden en hulpverschaffen is bij den javaan in het binnenland weinig ontwikkeld; reikt niet verder dan tot zijne onmiddellijke omgeving. Nu kortelings, vervolgt

schrijver, heeft men weer een intekenlijst in zijne woonplaats laten circuleeren, met het doel, gelden op te halen voor een comité te Batavia, dat een huldeblijk aan H.M. de Koningin wenschte aan te bieden als bewijs, dat wij ons gelukkig gevoelen met de geboorte van een prins of prinses van Oranje. O, hoe verneugd waren wij, roept hij uit, een dergelijke bekendmaking te mogen ontvangen, want nu kunnen wij, hoe gering onze bijdrage ook zij, zonder moeite medewerken aan het groote doel van dat comité. De moeite, welke de overheid zich daarvoor geeft, is van niet noemenswaardige betekenis, maar het nut, dat die tusschenkomst voor ons heeft, is onschatbaar. Ik bijv. kan niet meer dan één kwartje opbrengen, verklaart schrijver. Zonder die regeeringstusschenkomst zou ik daarvoor palen ver naar een postkantoor moeten loopen, om een postwissel te nemen, waarvoor ik extra moet uitgeven een dubbeltje voor rechten en een dubbeltje voor een postzegel.

Maar wat mij bevreemdt, vervolgt schrijver, is, dat ik nimmer een intekenlijst kreeg voor de noodlijdenden van Pendjaloe? Wat zou daarvan de reden zijn? vraagt hij quasi onnoozel. Is het niet vreemd, eindigt hij, dat de overheid lijsten laat circuleeren om hulp te vragen voor het itahaansche volk, dus voor menschen in Europa, zoo ook om geld in te zamelen voor een zichtbaar bewijs van blijdschap bij de geboorte van een prins of prinses van Oranje, ten behoeve van een europeesch comité, terwijl ze voor de ongelukkige inlanders onder de eigen onderdanen geen intekenlijsten liet rondgaan?

WAT DE CHINEES VERTELT.

De **Pemberita Soerabaja** bespreekt de aanstaande verkiezingen van gemeenteraadsleden. Op de kiezerslijsten komen alléén namen van Europeanen voor. De inboorlingen en chinezen, hoewel die het europeesche ras in Ned.-Indië ettelijke malen in aantal overtreffen, worden nog niet „mondig genoeg“ (s a m p é o e m o e r) geacht om zelf hunne eigene vertegenwoordigers te kiezen. Die worden aangewezen door de Regeering. Sommige van die leden zijn het krachtens hun ambt, anderen worden benoemd eenvoudig op voordracht van het gewestelijk bestuur. Zijn de inboorlingen en Liong Hoa's dan werkelijk nog niet voldoende ontwikkeld om zelf de personen uit te zoeken, die hunne belangen moeten behartigen? vraagt het blad. Niemand heeft enig bezwaar, dat **T o a M a j o** (de majoor der chinezen) en **K a n g d j e n g B o e p a t i** (de regent) in een raad zitting nemen, doch de Regeering zou de inlandsche en chineesche onderdanen ten eerste verplichten met door deze de andere leden ras-genooten te laten kiezen, in stede van zulks over te laten aan het hoofd van bestuur. Niettegenstaande het aantal europeanen verre door dat der inboorlingen en der chinezen wordt overtroffen, tellen bijv. te Soerabaja de eersten 12 leden, tegen de chinezen slechts twee. Als het er op aankomt om de gemeentekas te helpen vullen, mogen echter de chinezen met hunne bijdragen niet achterblijven! roept zij uit.

Het blad hoopt, dat de meening der europeanen ten aanzien van het chineesche ras moge veranderen, dat de afkeer, dien zij er voor koesteren, moge plaats maken voor genegenheid, die zekerlijk zal vergolden worden met trouw en liefde. Wanneer de chinezen het verschil zien tusschen de wijze, waarop zij en de europeanen door het bestuur behandeld worden, wekt dit altijd hun hartzeer op, maar zoodra er iets op touw gezet wordt om de nederlanders te helpen, zullen zij toch nooit achterblijven. Het ligt in den aard der chinezen om eerbied te gevoelen voor het bestuur, dat over hen gesteld is, maar toch denken zij na over hun toestand en worden dan wel eens kregel. Schrijver hoopt ten slotte innig, dat ook de Oranjeveesten er toe zullen bijdragen om in deze de onderwetsche ideeën der Nederlanders meer en meer te verdrijven en hen nader tot het chineesche ras in Indië zal brengen.

Niet alléén de Regeering van China, maar ook die van Siam is druk bezig om het gebruik van opium in haar gebied te verbieden, vertelt de **Pewarta Soerabaja**. Te beginnen met April worden daar tal van opiumverkoopplaatsen gesloten. Alléén in Ned.-Indië, zegt zij, wil men dit vergift, dat reeds tienduizenden onderdanen ten verderve heeft gebracht, nog niet doen verdwijnen.

Hetzelfde blad bericht, dat binnenkort een chineesche consul-generaal op Java zal arriveeren. Het N.-I. Gouvernement heeft namelijk de aanstelling van zulk een ambtenaar reeds goedgekeurd.

Van Vreemde Koloniën.

Bijenteelt op Saipan.

Dr. Dwucet deelt in de Deutsche Kolo-

nial Zeitung de, door hem met de invoering van de bijenteelt op Saipan — een der Mariannen eilanden — verkregen resultaten mede.

In 1905 op Saipan gekomen, werd dr. Dwucet, hoezeer hij zich tevoren nimmer op de bijenteelt had toegelegd, getroffen door de afwezigheid van bijen op het eiland, niettegenstaande de groote hoeveelheid bloemen, die er worden aangetroffen.

Hij deed toen van het Japansche eiland Bonin, waar de bijenteelt zeer in zwang is, een viertal korven komen. Den 31en December 1906 kwamen de korven, na een reis van 16 dagen per zeilvaartuig, op Saipan aan. De helft der bijenkolonies was te niet gegaan, maar de koninginnen waren gespaard gebleven.

Met de aanwijzingen, die hem van Bonin waren verstrekt, en de voorlichting van een handboek verzorgde dr. Dwucet zijne bijen, en in Januari 1908 had hij in zijne magazijnen 3 quintallen honig, en 12 kilogrammen was.

De honig is van uitstekende qualiteit en heeft een veel zoeteren smaak dan de Europeesche honig.

Dr. Dwucet kan zijn product op het eiland tot den prijs van 2 mark per kilogram verkoopen, en maakte het eerste jaar 115 mark voor zijn honig.

De amateur-yinker trachtte nu de teelt ingang te doen vinden bij de inlandsche bevolking. Hij wijdde een zeker aantal leerlingen zijner school in de geheimen van de kunst der teelt in en loofde bij wijze van aanmoediging raten uit als premie voor diegenen, die hunne bijen het best verzorgden.

De inboorlingen koopen nu bij dr. Dwucet korven, die hij hun tot een prijs van 7 mark 80 pfennige per stuk afstaat, en men kan thans de bijenteelt definitief ingevoerd beschouwen op de Mariannen, want van Saipan heeft zij zich ook over Tinian en Rota uitgebreid.

De in den Mariannen-archipel geacclimatiseerde bij is het product eener kruising van Italiaansche en Koreaansche rassen, zeer werkzaam en laat zich niet door de zwaarste regens van zijn werk afhouden. Verder steekt deze bij, om zoo te zeggen, niet, en men kan de moeilijkste verrichtingen in de korf uitvoeren zonder eenige beschutting van aangezicht of handen.

Als vijanden van de bij op Saipan worden door dr. Dwucet o.a. genoemd de hagedis en de mier. Hij spreekt daarbij niet van vogels, terwijl in sommige streken in Europa verschillende vogelsoorten, het roodborstje b.v., uit dien hoofde door de ijmkers worden geducht.

Noord-Nigeria.

Het is nog slechts weinige jaren geleden, dat sir Frederick Lugard, teneinde de Franschen voor te zijn, zonder de vereischte toestemming van het Opperbestuur, Noord-Nigeria binnentrok en dat uitgestrekte gebied onder het Engelsch bestuur plaatste, na aan de Emirs van Kano en Sokoto een gevoelige les te hebben toegevend.

Sir Frederick Lugard is intusschen elders gezonden en de door hem in die streken aangevangen arbeid wordt thans voortgezet door sir Percy Girouard, die uitdrukkelijk daarheen werd bescheiden met het oog op zijne kennis op spoorweggebied, waarvan daar wegens de te volgen spoorwegpolitiek uitmuntend gebruik zou kunnen worden gemaakt.

Sir Percy bevindt zich thans met verlof in Euro-land en heeft zich op de bij onze burea's aan de overzijde van het Kanaal gebruikelijke wijze door Reuter's agentschap laten uithooren en, zooals van zelf spreekt, over de uitkomsten van zijn arbeid niet anders dan goeds verteld.

Sir Percy vertelde dan voor zijn vertrek naar Engeland eene tournee te hebben gemaakt in Noord-Nigeria. Bij gelegenheid van zijn bezoek aan de groote emirs viel hem eene meest hartelijke ontvangst ten deel van de zijde van de hoofden en bevolking. Hij zeide vooral getroffen te zijn door het aanzien, dat de emirs bij hunne onderdanen genieten. De inlandsche rechters maakten verder op hem den indruk dat zij de rechtspraak op onpartijdige wijze beoefenden.

Wat nu het volk betreft bleek dat het de weldaden van den vrede, dien het geniet, op prijs weet te stellen. Het karavanen-verkeer, hetwelk tevoren steeds bemoeilijkt werd door de heidensche volkstammen, heeft nu nagenoeg ongehinderd plaats.

De toestand is er nu zoo, volgens sir Percy, dat op een oppervlakte van 250000 vierkante mijlen nog slechts weinige vierkante mijlen buiten het bestuurstoezicht staan. Dat het daar nu zoo is, wordt voor een groot deel het gevolg genoemd van de opening van markten, waardoor de inboorlingen met de buitenwereld in verbinding werden gebracht.

Nu zal men zich herinneren, dat de dagbladen niet lang geleden het bericht brachten van een overval in het landschap Guari in Noord-Nigeria, waarbij

een luitenant en 11 inlandsche soldaten werden gedood.

Dat heeft weinig te beteekenen, zei sir Percy aan gaande dit voorval. Het zaakje droeg een geheel lokaal karakter.

Wel weet men, dat in Noord-Nigeria toch zooveel beteekenis aan die zaak werd gehecht, dat een sterke macht onder majoor Williams naar de oproerige streek werd gezonden, maar het woord van sir Percy zal er in Engeland niet minder om geloofd worden.

Onze praktische overzeesche bureu weten maar al te wel, dat een toestand van orde en rust niet zonder de noodige incidenten van „locale beteekenis” wordt in het leven geroepen in een streek, waar te voren slechts anarchie bestond.

Zij vertrouwen de mannen, die zij in zulke streken aan het werk zetten, en dezen komen er tenslotte.

Ten onzent zou zoo'n overval in verband met de verklaringen van sir Percy aanleiding geven tot eene interpellatie, het verzoek om een enquête en weten we wat al meer, en ten onzent duurt het dan ook 'n beetje langer dan bij de Engelschen.

De Dé-Tham in Tongkin.

Opmerkelijk is, in verband met het vorenstaande, wat de Straits Times schreef over het optreden der Franschen in Tongkin tegen de benden van de Dé-Tham.

Dit inlandsche hoofd is er, gelijk men weet, in geslaagd om aan de insluiting zijner schuilplaats door de Fransche troepen en oproepen te ontkomen. Nu wordt hij overal achtervolgd. Doch, nu komt een maar.

Het blijkt, dat men in Tongkin uit vrees voor critiek in de moederlandsche pers den strijd niet krachtig durft door te zetten, en op alle mogelijke manieren tracht elke botsing te voorkomen.

Hiervan wordt door den tegenstander op hardige wijze partij getrokken. Niet lang geleden knoopte het hoofd eener bende volgelingen van den Dé-Tham, welke over 160 geweren beschikte, onderhandelingen aan voor zijne onderwerping. Achteraf bleek dat het der bende aan den noodigen mondvoorraad ontbrak. De onderhandelingen werden zoolang voortgezet, totdat de noodige voorraad was opgeslagen en toen natuurlijk weer afgebroken.

Vieux jeu, niet waar?

Zoo iets was ook in Atjeh en in onze oorlogen met den inlandschen vijand elders in den Indischen archipel schering en inslag. En toch wil men niet, dat daaruit de eenige moraal wordt getrokken, welke in de betrekkingen met nog onbeschaafde, niet onderworpen volkeren mogelijk is, d.i., dat men in den strijd met inlandsche volkeren zich op een dwaalspoor begeeft door deze op een hooger standpunt te stellen dan elken anderen tegenstander, bij wien men het bestaan van listen en lagen wel vermoedt.

In den oorlog tusschen beschaafde natiën zal de commandant van een belegeringskorps wel degelijk rekening houden met de mogelijkheid van uitputting der belegerde veste, wanneer van hieruit onderhandelingen worden geopend voor de overgave. Hij zal die onderhandelingen, wanneer hem zulks noodig voorkomt, zelfs afwijzen en onvoorwaardelijke en onmiddellijke overgave eischen, indien hij vermoeden kan, dat uitstel den tegenstander ten goede kan komen.

Waarom zal men dan tegenover een inlandschen vijand anders handelen?

Behalve dat het dwaas is om zoo te doen is het ook misdadig tegenover het grootste deel der inlandsche bevolking, dat niets liever wil dan in vrede zijn velden te kunnen bebouwen en door zoodanige humane wijze van oorlogvoeren voortdurend in een staat van onrust wordt gehouden.

Dit blijkt ook nu weer in Tongkin, waar het overwegend vreedzame deel der bevolking voortdurend overlast ondervindt van de benden van den Dé-Tham, dikwerf gebrandschat wordt en bij gebreken of vermeenden steun aan het Fransch bestuur, daarvoor op gruwzame wijze wordt gestraft.

INGEZONDEN.

Van Sumatra's Westkust.

Geachte Redactie,

Nu ik geregeld in uw blad lees, hoe u er prijs op stelt ook de stem van den Inlander te hooren, vraag ik u beleefd een plaatsje, daar ik behoefte gevoel mijn hart eens te luchten, door u het een en ander omtrent den tegenwoordigen toestand van mijn land en volk mede te deelen; ook eenige vragen te doen, die ter bevoegder plaatse wel beantwoording zullen vinden.

Wij zijn hier nu een toestand van rust ingetreden, de

belasting-aanslag is overal zonder de minste onaangenaamheid afgeloopen; als gehoorzame kinderen hebben wij ons nu bij den wil van de over ons gestelden neergelegd, onze vroegere grieven vergetend. Maar wat ons zeer bevreedt is, dat de gevangen leiders der woelingen van Maart 1908 nog steeds in de gevangenis te Padang zitten, zonder gehoord te zijn. Naar ik verneem, zijn de verbanningsvoorstellen hen betreffende reeds een jaar geleden in handen van den Gouverneur gesteld. De heer Heckler, die al lang sukkelend is, doet in den laatsten tijd, naar het schijnt, heel weinig af.

Wel hoort men veel van zijne reorganisatievoorstellen van 1906. Wat justitie en onderwijs betreft blijken deze geheel verworpen te zijn, doch voor het binnenlandsch bestuur schijnen ze nog hangende en heel wat belemmeringen voor een goeden gang van zaken in den weg te leggen. Telkens krijgen wij te hooren: dit of dat kan nog niet beslist of gedaan worden wegens de reorganisatievoorstellen van den Gouv., die alle administratieve indeelingen wil gewijzigd zien en allerlei bezuinigingsplannen heeft, waarover aan geen der betrokken ambtenaren hun oordeel is gevraagd.

Zoo moet de Gouverneur voorgesteld hebben om een einde te maken aan de tot nu toe gevolgde gewoonte om de door het Gouvernement betaalde hoofden laten kiezen door de volkshoofden, en voortaan eerstgenoemden door het Europeesch bestuur zonder eenige stem der bevolking, te doen aanstellen, met den Javaanschen titel van „demang” ze dus eenvoudig te beschouwen als verplaatsbare ambtenaren.

Dat de regeering zoo iets niet gaarne doet, pleit voor haar... Of zou het mogelijk zijn, dat de Landvoogd die voorstellen nog niet onder de oogen heeft gekregen?

Het Gouvernement schijnt groot gebrek te hebben aan bestuursambtenaren. De helft der plaatsen wordt waargenomen. Te Boeo wordt de verbrande controleurswoning maar niet vernieuwd, en daar staat nu nog een luitenant. Ook zijn er in de binnenlanden nog eenige militaire posten. Waarvoor? Alles is zoo rustig en vredig als ooit te voren. En alle ambtenaren zijn toch ook telefonisch verbonden.

De Gouverneur heeft aan zich toegevoegd als secretaris — bij gebrek aan keuze of uit kasian? — een vendumeester, den heer Kroon, die vroeger als controleur gepensionneerd werd, naar men zegt, wegens laktheid. Hoe moet de Gouverneur nu door al het achterstallige werk heen komen? Ook de voorstellen betreffende de godsdienstige dwepers van Juni liggen nog onafgedaan. De godsdienst is toch bij Menangkabauers een der ernstige kwesties; overigens zijn wij werkelijk niet moeilijk te regeeren, dat heeft men nu al weer gezien, want deze slapte van het hoofdbestuur werkt natuurlijk terug op de meeste Europeesche en Inlandsche ambtenaren.

Controleur de Nijs van Padang-Pandjang is nu met verlof naar Holland. Hem mochten wij heel gaarne, zoo ook controleur Westenenk van Fort de Kock, die in October voorgedragen is voor buitengewone bevordering. Het zou ons hartzeer doen, als hij van ons wegging.

Naar verluidt, gaat de heer Heckler in Juni met binnenlandsch verlof, zooals hij zelf zegt: „om een baantje voor zijn zoon te zoeken”. Zou hij misschien niet meer naar hier terugkomen? Mevrouw Heckler is al sedert eenigen tijd bezig aan het inpakken, maar dit moet zij op andere plaatsen ook wel gedaan hebben, vóór er iets bekend was.

Onlangs is de heer Tollenaar hier geweest, die had de oogen en ooren wijd open. Ik vernam, dat hij kwam om de mogelijkheid tot 't oprichten van een Gewestelijken Raad voor de Padangsche Bovenlanden te bespreken. De Gouverneur, die de opheffing der Pad. Bovenlanden als residentie in zijn reorganisatievoorstellen heeft, zal wel goedgekeurd hebben, slechts één Raad voor het gewest en wel te Padang. Maar de heer Heckler kent de Menangkabauers helaas niet; van ons mooie land heeft hij nooit iets anders gezien dan wat van uit den trein te kijk is. Hij weet stellig niet, hoe de Padangsche Bovenlanden een afgerond gebied vormen, hoe democratisch wij zijn zelfs in onze adats-instellingen en sterk onze onafhankelijkheidszin ontwikkeld is, want dan zou hij ook weten hoe decentralisatie juist hier zeer gewenscht zou zijn. Bovendien zijn de benedenlanden toch bevolkt door ons; wij, bovenlanders, zijn de „moeder”, de benedenlanden het „kind”, waarop wij altijd eenigszins neerzien!

De benedenlanden bestaan alleen uit Padang en Priaman; de opbrengst der belasting is daar nog geen vijfde van de bovenlanden.

Het wel en wee van ons volk mag toch niet afhangen van die hangende reorganisatievoorstellen?

Gelukkig staat de padi overal goed. Verder zullen wij ook maar geduldig en vertrouwend afwachten de dingen, die komen.

U dankend voor de verleende plaatsruimte, met alle achting uw getrouwe lezer.

Een Menangkabauer.

Kotta Gedang, 24 April 1909.

Slaapt Holland?

Een Engelsch stoomschip brengt ons bananen, en heerlijke appels, de eerste uit Columbia, de appels zeker uit Australië. Ja, schepen met koelkamers con-

serveeren vruchten, vleesch en wat al niet meer, zelfs uit Australië. En Insulinde, waar zulke heerlijke vruchten in zoo verschillende soorten zijn, wordt door de kibbelende Hollanders vergeten. Wel dra zullen Hamburg en Bremen het voorbeeld van Engeland volgen, en de kans voor Nederland om de stapelplaats voor Europa te worden van Oost-Indische producten, zal verkeken zijn! Energie en ondernemingsgeest heeft Nederland noodig, maar... ze schijnen zoek te zijn.

Voorts wensch ik Nederland en Insulinde toe een „algemeen Godsgevoel”, zonder onderscheid van kerkgenootschap of Fabelleer.

Dit is zeker het aller-noodigste:

Vrede op Aarde!

K. H. O v, BENNEKOM.

Zutphen, 30 Mei 1909.

Oost- en West-Indisch literatuur-overzicht.

Tijdschrift van het Kon. Ned. Aardr. Gen.

De nieuw verschenen aflevering brengt wederom verschillende bijdragen over Indië. De heer Alb. C. Kruif opent de rij met een opstel over het Landschap Bada in Midden-Celebes, ten Westen van het Poso-meer. Belangrijk zijn hierin o.m. de mededeelingen van den heer Kr. over aangetroffen oudheden in Bada, steenen overblijfselen uit den ouden tijd, geheel overeenkomende met die in de nabije landschappen Besoa en Napoe gevonden, en eveneens door den heer Kr. beschreven (Tijdschr. A.G. 1908, blz. 1338).

Alle ouden van dagen verzekerden den schr. dat lang voordat de To Bada in dit land kwamen wonen, de overblijfselen (steenen menschelijke beelden en steenen-verzamelingen) daar reeds waren, zodat ook in Bada een daar vroeger geleefd hebbend menschengeslacht, en hoogstwaarschijnlijk geen Indoneesisch volk, deze beelden heeft gemaakt. Het is niet onwaarschijnlijk, dat over den oorsprong dezer verzamelingen het juiste — althans meer licat is verschaft door den Engelschman M. Brown, die in zijn in 1907 verschenen werk, getiteld: „Maori and Polynesian, their origin, history and culture”, de hypothese opwerpt dat eeuwen geleden een Kaukasisch volk van de oevers van de Middellandsche zee langs verschillende wegen naar den Indischen Archipel en de Zuidzee-eilanden moet zijn getrokken, om het eind van zijn weg te vinden in Nieuw-Zeeland. Deze Kaukasische volksstam bouwde groote, ruwe woonplaatsen van steenen, waarvan men thans nog overal de overblijfselen vindt. De Kaukasiërs zouden dan later door de Polynesiërs zijn overwonnen, de mannen zijn gedood, terwijl de veroveraars met de vrouwen der overwonnenen een nieuw gemengd geslacht zouden hebben voortgebracht. Op taalkundige en ethnographische gronden tracht de Engelschman deze hypothese te bewijzen, en hij doet zulks — volgens den heer Kr. — inderdaad met veel scherpzinnigheid. De heer Kr. is verder van meening, dat, indien gelijkenis in gelaatstypen van Polynesiërs met Kaukasiërs als bewijs mag gelden, „wij ook in de To Bada het bewijs hebben, dat zij ontstaan zijn uit een vermenging met een Kaukasisch volk.” Het is volgens hem een mooi slag van menschen, groot en flink gebouwd; vele mannen dragen baarden, iets ongewoons bij de meeste andere Toradja-stammen. „Onder de vrouwen vindt men mooie Europeesche typen met rechte neuzen, en ware het niet, dat hare monden misvormd zijn door de gewoonte van het uitslaan der snijtanden, dan zouden zij het Europeesche type nog veel meer nabijkomen.”

De 1e Luit. G. J. J. de Jongh geeft vervolgens eenige belangrijke aardrijkskundige aanvullingen (met kaart) onzer kennis van het eiland Morotai (Noord-Oostkust eiland Halmahera).

De heer J. van Baren deelt eenige bijzonderheden mede over de flora der vulkanische terreinen op Java en Sumatra, naar aanleiding der verschijning van het plaatwerk (met tekst): Die Besiedlung vulkanischer Bodens auf Java und Sumatra.

Over het aantal inwoners in Nederlandsch-Indië is — zegt Prof. J. F. Niermeijer — in „ons tijdschrift reeds herhaaldelijk geschreven. W. B. Bergsma, A. G. Vorderman, P. J. Veth hebben ieder op hun beurt getracht eenige orde te brengen in deze chaos en hunne pogingen waren niet altijd zonder succes. Maar bij de laatste „volkstelling”, die van 1905, is de toestand zoo verergerd, dat er geen touw meer aan vast te knopen is. De meest lijdzame mens wordt tureluurs als hij deze warboel van cijfers beziet.” Het spreekt van zelf, dat Prof. N. niet in gebreke blijft deze krasse uitspraak met tal van sprekende voorbeelden te staven.

Beter is dezelfde auteur te spreken over publicaties omtrent Regenwaarnemingen in Nederlandsch-

Indië, vooral ook omdat tegenwoordig het Departement van Landbouw het zijne bijdraagt „door op eenige stations op Java waarnemingen te laten verrichten omtrent temperatuur, regenval, insolatie en vochtigheidsstoestand van de lucht.”

Van de overige bijdragen in deze afl. noemen wij nog: Beklimming van drie van Java's vulkanen (de Sindoro, de Merapi en de Tangkoeban Prahoe), door Edw. Jacobson (met platen). — Verrichtingen van het Militaire exploratie-detachement op Zuid Nieuw-Guinea (vervolg). — Rouffaer's onderzoekingen door den O.-I. Archipel. — Onderzoek van Centraal-Celebes (door den mijn-ingenieur E. C. Abendanon). — Die fossile Zähne von Trinil, von Frau Margarethe Selenka. — Topoda of To Bada?

Over Java en de Javanen.

Onder dezen titel is dezer dagen bij P. N. van Kampen te Amsterdam een werk verschenen, de nagelaten geschriften bevattend van den in 1906 overleden gep. ass.-resident H. E. B. Schmalhausen. Omtrent deze versnijming teekenen de niet met name genoemde bewerkers aan: „Sedert jaren wenschte de schrijver zijn ervaringen en denkbeelden op koloniaal gebied te verzamelen in een groot werk. Door een plotseling heengaan op bereikbaar jeugdigen leeftijd heeft hij die taak niet kunnen volbrengen. Overeenkomstig den uddrukkelijk uitgesproken wensch van den overledene zijn de — naar den vorm onvoltooid — nagelaten fragmenten voor de pers gereed gemaakt, zonder dat daarbij evenwel iets van den wezenlijken inhoud gewijzigd is. Wat den vorm betreft zal er allicht aanleiding zijn tot gegronde aanmerkingen; zoo bleek het b.v. bezwaarlijk enkele herhalingen te vermijden. Maar de bewerkers vleien zich met de hoop, dat zij er in geslaagd zijn bij hun bewerking des schrijvers geest zooveel mogelijk te behouden, en dat zij er door hun arbeid toe hebben bijgedragen om de nazedachten van den schrijver te eeren door zijn denkbeelden in ruimeren kring bekend te maken.”

De inderdeeling van het werk is aldus: Levensbericht (door J. E. de Meijer), overgenomen uit de Indische Gids van April 1906. — Hoofdstuk I. Eenige algemeene beschouwingen omtrent de economische toestanden in de Inlandsche maatschappij. II. De Javaansche maatschappij. III. De suikercultuur. IV. Beschouwingen over de oorzaken van den tegenwoordigen toestand. Middelen tot verbetering en Bevordering der Inlandsche nijverheid.

O. i. is eene aanbeveling tot kennismaking met de nagelaten pennevruchten van den heer Schmalhausen ten eenenmale overbodig; zijn geschriften trokken steeds in hooge mate de aandacht van de velen, die zich in de latere jaren interesseeren voor de sociaal-economische vraagstukken van Java.

Weekblad voor Indië.

Het Weekblad voor Indië is thans zijn 6en jaargang ingetreden; een feit, waarop de redactie tot onze verwondering niet de aandacht vestigt, daar we meenen, dat geen enkel periodiek in Indië, van gelijke strekking althans als het Weekblad, zoo'n lang leven werd beschoren. Doch ter zake. No. 1 van den nieuwen jaargang opent met een bijdrage van R. B(roersma) over een Kunstkring in Indië, een pleit inhoudend voor het vestigen in andere plaatsen op Java van afdelingen der zoo gunstig bekend staande Kunstkring te Batavia.

Op den 6en Maart jl. had te Fort de Kock met buitengewone plechtigheid de uitreiking van de M. W. O. 3e klasse plaats aan den Europeeschen sergeant Marks. Aan dit zeldzame feit wijdt het Weekblad een artikel (met portret en foto's), waarin de groote verdiensten van Marks in het licht worden gesteld, o.a. had hij een belangrijk aandeel in de gevangenneming van den voortvluchtigen laatste radja van Boni. Na de uitreiking is er, zooals van zelf spreekt, danig gefuif en.....O! gelukkig uitroep van verbroedering: „Alles harmonieerde uitstekend. Men zag den jubilaris het bal openen met de echtgenoot van den resident en verscheidene andere onderofficieren volgden met officiersdames.”

De heer J. J. Meijer, wiens naam sedert kort als vaste medewerker aan het Weekblad is verbonden, schrijft een artikel over Soedikampir, de Indische restauratie in Den Haag. Den ingewijden is het overbodig te zeggen, dat de schr. bedoelt het restaurant der Afdeling 's-Gravenhage, Laan van Meerdervoort 195, in beheer van Mevr. ten Bosch geb. Bosscher.

De Indische Mercur. No. 21.

Aan de Koffiecultuur in Ned.-Indië als „Bron van Inkomsten” wijdt Dr. K. W. van Gorkom een belangrijk artikel, d.w.z. voor zooverre het betreft de Gouvernements- of Gedwongen cultuur; de Particuliere cultuur zal hij in een volgend opstel behandelen. In hoofdzaak betoogt de schrijver de wenschelijkheid der opheffing van de verplichte cultuur,

doch vergeet er niet aan toe te voegen, dat het verkeerd zou zijn, tot plotselinge, onvoorwaardelijke staking over te gaan, want — zegt hij: „Laat men nu eensklaps de koffiecultuur vrij, dan is te vreezen, ja, te voorzien, dat in vele gevallen de lust zal ontbreken om in vrijheid voort te zetten, wat door dwang weezin wekte.” Hetzelfde heeft men trouwens kunnen zien bij de opheffing der gedwongen pepercultuur. „Deze werd ingetrokken, de bevolking echter vrijlatende in de in vrijen arbeid geproduceerde peper bij 's lands pakhuizen in te leveren, tegen verdubbeling van den prijs, die f 5.50 bedroeg, als tegemoetkoming voor en zoolang men geen makkelijker en voordeeliger débouché zou hebben gevonden. Wat werd er nu van de pepertuinen, waaronder bijzonder mooie en goed productieve? Ze werden verwaarloosd, omdat men er allang moe van was.” Docu — vervolgt de schr., „wat kan er tegen zijn, de gouvernementskoffietuinen in huur of erfpacht over te dragen aan de inlandsche bevolking, bij voorkeur aan personen, die ze tot stand brachten? De gronden waren en blijven staats eigendom, en aangezien als huurders en erfpachters kunnen optreden Nederlanders, ingezetenen van Ned.-Indië, of vennootschappen aldaar gevestigd, zijn de inlanders niet uitgesloten... Nu er evenwel op Java credit-instellingen werken en bewezen reeds is dat de inboorling daarvan met vrucht een eerlijk gebruik weet te maken, kan het gebruikelijk beroep op gemis aan kapitaal en credit niet meer gelden.”

Evenals in vorige jaren heeft de Raad van Beheer van het Koloniaal Museum — blijkens dit Mercur-Nummer — ook voor 1910 een prijsvraag uitgeschreven, tot onderwerp hebbend: eene verzameling van inlandsche diernamen in verscheidende deelen van den Indischen Archipel, met teelichtingen. Dus eene Proeve van een dierkundig woordenboek voor Ned.-Indië of bouwstoffen daartoe, als: de diernamen van een bepaald gebied, bijv. de Molukken of van eene bepaalde groep van dieren, bijv. de vogels.

Overigens bevat dit Nr.: De vooruitzichten van de jutecultuur in Birma. — De handel van Wladivostok en de opheffing als vrijhaven. — Verslag van de Kamer van Koophandel en Nijverheid te Soerabaja over het jaar 1909. — Invoer op en uitvoer van Java in 1909. — Kultuurberichten (Bac-venecultuur in Suriname. — Handel in gedroogde bananen in Duitsland, enz.) — Kleine mededeelingen. — Financiële berichten en Verslagen, enz.

Orgaan der Nederl. Zendingvereeniging. Juni 1909.

Prof. Mr. L. W. C. van den Berg hield in de openbare vergadering der Nederlandsche Zendingvereeniging dd. 20 Mei jl. een Releeraat over De jongste bewegingen onder de Inlanders en de Vreemde Oosterlingen in Nederlandsch-Indië en de betekenis daarvan voor de Zending, waarvan het verslag in extenso in bovengenoemd zendingmaandblad is opgenomen, vermeerderd bovendien met een aantal kantteekeningen of noten, waaruit o.a. blijkt, dat aan Prof. v. d. B. het Kol. Weekblad meermalen als bron heeft gediend, hetgeen wij natuurlijk met genoegen constateeren. Overigens verbiedt de ons toegestane plaatsruimte op deze zeer interessante bovenal leerrijke studie van Prof. van den Berg in te gaan.

De Wereldkroniek.

Kon men in het vorig Kol. Weekblad onder de rubriek West-Indische berichten lezen, dat ook in Suriname, blijkens de West-Indische bladen, de geboorte van Prinses Juliana luisterrijk is gevierd, de Wereldkroniek van 22 Mei jl. toont ons in woord en beeld dat de kolonie Curaçao evenmin is achtergebleven. Volgens den schrijver — den heer C. K. Kesler — verlieten de verschillende feestelijkheden aldaar, en 't waren er vele, zonder een enkel wanklank. „een schitterend getuigenis gevende der innige verknochtheid van Hr. Ms. overzee's onderdanen aan ons geliefd Oranjehuis.”

Eigen Haard.

Het jongste Nummer van Eigen Haard brengt een artikel van de hand van den heer H. H. Zaalberg, over het lepra-asyl der Protestantische gemeenten in Suriname, Bethesda, welke nuttige instelling thans haar 10-jarig bestaan viert. Een aantal foto's en plattegrond geven aan de beschrijving het noodige leven.

Vervolg opgave van bladen, tijdschriften enz., welke nieuw ter lezing zijn gelegd in de Leeszaal Heulstraat 17, Den Haag, die dagelijks, Zon- en Feestdagen uitgezonderd, geopend is van 10 uur voor- tot 6 uur nam.

De Javabode t/m 5 Mei '09.

Het Bat. Nieuwsblad idem.

Het Nieuws v/d dag v. Ned.-Indië idem.

De Sumatrapost t/m idem.

Het Soer. Handelsblad t/m 4 Mei '09.

De Sumatrabode t/m 30 April '09.

De Padanger idem.

Suriname. Nieuws- en Adv. blad t/m 7 Mei '09.

Nieuwe Surinaamsche Courant t/m 6 Mei '09.

Deli Courant t/m 28 April '09.

Jong Indië t/m no. 43.

Cultura afl. Mei.

De Stem van Indië no. 17.

La Quinzaine Coloniale no. 23.

Weekblad van Indië no. 52 en no. 1.

Ned.-Ind. Effectenblad no. 17.

De Indische Mercur no. 22.

Handelsberichten v/h Min. v. Landbouw no. 115.

Holland express, tijdschrift voor reisverkeer, afl. 6 t/m 10.

Cultuurgids no. 8.

Bijblad archief van de Java-suikerindustrie, nos. 15 en 17.

A. H. Berkhout: Ziele, Resultate und Zukunft der Indischen Forstwirtschaft.

Bijdragen tot de Taal-, Land- en Volkenkunde van Ned.-Indië. 3e en 4e afl.

Bandera Wolanda no. 31.

Naamlijst van nieuw toetredenen Leden.

	Contributie.
J. F. Wanjon, Amsterdam	f 1.50
A. Groothoff, „	2.50
I. G. Mey, Ing. Spoorwegen N.I. „	2.50
J. B. Weghake, Apeldoorn	1.50
J. W. Westenberg, Arnhem	4.—
J. W. Roessing van Iterson, Hoofdc. v. Financiën, Batavia	3.—
J. A. F. Morren Bruyns, 1e Luitenant Cav. O. I. L., Baarn	2.50
A. Hoek, Opz. Spoor en Tramw., 's Gravenhage	2.50
G. W. Wiebenga, particulier, „	2.50
Mej. J. Kühman, „	1.50
J. H. Gerretsen, Predikant, „	1.50
W. C. Vermaas, Comm. Top. Inr. „	1.50
Mevr. Ligtfoot Bunier, „	1.50
J. H. A. Steenstra Toussaint, „	5.—
J. G. W. van Driel Krol, Indl. Stud., „	1.50
D. Telchhuys, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
J. Eschbach, Oud Resident, „	2.50
L. Z. Bedet, Gep. Kol. Inf. O. I. L. „	1.50
Mr. Ph. Kleintjes, Leeraar N.-I. Best. Ac. „	1.50
Mr. H. J. Tasman, id. „	1.50
J. C. Vermaas, Oud Onderw. N. I. „	1.50
Peereboom Voller, Directie Bijkant. v/d. Mij. Levensverzekering 's Gravenhage	2.50
A. F. Lens, Cand. Ind. Ambt., „	2.50
C. S. van Haeften, Tech. Student, „	1.50
F. H. Nieuwenhuijzen, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
Mevr. A. J. A. v. d. Mark Heintz, „	1.50
L. H. Spaak, Kapt. Int. O. I. L., „	2.50
M. J. van Hell, particulier, „	2.50
F. J. G. van Emden, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
Dr. Th. Ameschoot, „	2.50
J. R. Gravelotte, Muziekonderwijzer, „	1.50
M. Scheurer, Gep. Kapt. O. I. L., „	1.50
D. N. A. van Loghem, Gep. Resident, „	1.50
F. B. Monteiro, Contr. B. B. N. I., „	2.50
W. A. Pot, Grossier in meubelen, „	1.50
H. J. v. Brink, Oost Ind. Ambt., „	2.50
W. F. C. van Bosse, Houtvester m/v, „	1.50
Mevr. C. G. S. v. Bosse, geb. Remmert, „	1.50
L. J. Schippers, Contr. B. B. N. I., „	1.50
C. de Wit, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
A. H. de Jong, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
J. A. Roukens, 1e Luit. Inf. O. I. L., „	1.50
P. W. Palte, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
A. M. Verhaar, 1e Luit. Inf. O. I. L., Ginneken	2.50
W. G. Stroband, Cand. Ind. Ambt. Haarlem	1.50
A. W. Hoeven, „	1.50
A. Haaskarl Medenbach, Off. v. Gez. „	1.50
G. B. J. van Heuven, 's Hertogenbosch	1.50
H. E. Stenfert Kroese, Uitg. Boekh., Leiden	1.50
M. Hage, Cand. Ind. Ambt., „	2.50
J. J. J. v. d. Hoeven, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
J. G. Becking, „ „ „ „	1.50
C. de Bruijn M.Czn., Stud., „ „ „ „	1.50
de Jong Spekboer, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
H. L. B. Schilling, Kandal, Madoera	2.50
P. H. v. d. Wedden, Kol. Inf. O. I. L., Nijmegen	1.50
Mr. H. P. Grobbee, Rechth. Ambt. N. I. „	1.50
M. A. Snoeck, „ „ „ „	1.50
Mej. W. Siderius de Wal, Apeldoorn	1.50
Mr. E. H. Bergsma, Arnhem	3.
Hoogkamer, oud Dir. Paardenarts, 's Gravenhage,	2.50
M. van den Berg, „	1.50
Mevr. de Wed. Cramer, „	1.50
Bar. H. L. v. Isselmunde, Kapt. Inf. O. I. L., „	1.50
A. L. C. van Heel, „	1.50
Mevr. M. Mieman—Pino, „	1.50
F. A. E. Drossaers, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
H. R. Rookmaaker, „ „ „ „	1.50
J. Dronkers, „ „ „ „	1.50
W. L. Miegelink, Oud Leeraar M. O. „	2.50
Mevr. P. v. d. Chijs v. Kooten, „	5.
H. G. Vierkunk, Arch. B. O. W., Haarlem	1.50
W. B. Oort, Maj. Int., Leiden (Oegstgeest)	2.50
J. v. d. Togt, Cand. Ind. Ambt., „	1.50
W. T. Burlage, „ „ „ „	1.50
J. G. Dikshoorn, „ „ „ „	1.50
J. J. Bosch, „ „ „ „	1.50

Magazijn
Het Anker,
49 Veenestraat
27 Heulstraat
Den Haag

Witte Goederen.

Uitzetten voor Nederland en Koloniën

voor Heeren, Dames en Kinderen.

Vraag
en
Prijsopgaaf
Ziektzending.

Dr. F. P. M. Prick van Wely, Leeraar Gym. Willem III,	Meester-Cornelis	f 2.50
Oetorio, Student,	Wageningen,	1.50
Tan Khoen Twi,	Ngandjoek	2.50
Datoek Soetan Mahardja,	Padang	2.50
Mr. G. J. Nolst Trenité,	Rotterdam	5.-
C. M. H. Kroesen, Dir. Surin. bank,	Paramaribo	2.50
L. Beukers,	Schiedam	1.50
H. van Wely, Med. Student,	Utrecht	1.50
I. F. A. de Rooy, Oud Resident,	Velp	1.50
A. H. Heimans,	Zwolle	1.50
Mevrouw de Wed. Bekking geb. M. Blankenhage,	's Gravenhage	2.50

Aan leden, die verhuizen, wordt verzocht hiervan aan den Administr. Verhulststr. 51, Den Haag, kennis te geven met vermelding zoowel van het oude als het nieuwe adres.

Officiële Berichten.

Uit de Javasche Courant van 30 April 1909. No. 34.
Benoemingen, enz.
Civiel Departement.

Verleend: een jaar verlof aan den ambtenaar voor Chineesche zaken, H. N. Stuart; de onderwijzeres Mej. F. Bausen en Mevr. H. S. Loreij; den pres. der wees- en boedelkamer, J. P. Th. J. Brondgeest; den controleur F. W. A. L. de Nijs en H. E. K. Ezerman en den onderwijzer C. Haring.

Ontslagen: op verzoek eervol, de commies F. W. Ost, de amotenaar op wachtgeld K. E. Ch. Groen; de inlandsche arts te Semarang Raden Marsadi.

Benoemd: tot voorzitter van den landraad te Pati, Mr. O. van Bockel; tot off. van justitie te Semarang Mr. J. Th. Stok; tot opzichter bij den dienst van het stoomwezen H. M. van der Leeuw; tot houtvester G. Klaij; tot asp.-ingenieur B.O.W., L. J. M. Feber en G. P. Groeneweg; tot lid van de weeskamer te Batavia A. J. Haaxman; tot spoorwegopziener J. L. Zondag, W. P. Rosel en C. L. W. Schaad; bij het Dep. van B.B.: tot secretaris, G. H. G. Harloff; tot administrateur G. Engelberts, J. Polak en J. A. van Arcken; tot hoofdcommies F. C. H. Darlang; tot ten commies H. J. Mutter, J. F. Goose, L. von Dewall, J. J. Palm, F. C. Hartwig, C. F. E. Blankenstein, en Mr. J. Th. R. Gongrijp.

Ontslagen: op verzoek eervol, de wedono van Tanggoel, Kiah Kartodiwirjo.

Benoemd: tot onderwijzer 3e kl. te Batavia, E. C. van der Ende.

Militair Departement.

Verleend: een jaar verlof naar Europa aan den kapitein C. F. van Baak en den 1e luit. A. Pimentel.

Ontslagen: op verzoek eervol de kapitein der inf. W. Beijerinck.

Bevorderd: bij het wapen der artillerie tot majoor de kapitein E. van Thiel; tot kapitein de 1e luitenants H. H. Dingemans, A. J. Loekemeyer, R. A. J. Savalle, T. G. A. Perelaer, C. D. Lagerwerff, H. Elzas en A. F. A. Hoog.

Verleend: 2 jaar verlof aan den adjunct-inspecteur van scheepvaart W. C. B. Wintgens en den opzie-ner te Soerabaja C. L. J. F. Holman.

Uit de Javasche Courant van 4 Mei 1909. No. 35.

Benoemingen enz.

Militair Departement.

Geplaatst: bij het korps maréchaussée te voet in Atjeh en Onderh. de kapitein der art. W. Muurling; bij het 1e depot-bat. de kapitein J. F. den Ouden; bij het 1e bat. de kap. H. A. van Marle; te Batavia de 1e luit. L. F. van Gent; bij het 18e bat. de 1e luit. A. Meijroos; bij het 10e bat. de 2e luit. W. E. Boers; bij het 1e bat. de 2e luit. B. A. W. Schlimmer.

Overgeplaatst: naar Magelang de 1e luit. R. M. van Mourik; bij het 18e bat. de 1e luit. C. J. Ot; naar Tjimahi de 1e luit. D. Nieuwland; naar Long Iram de kapitein H. M. Roukens; naar Lokop (Atjeh) de 1e luit. D. M. Postma en de 2e luit. O. C. Tulleken; naar Sintang de 1e luit. P. W. A. Meijer; naar Makassar de 1e luit. J. Prager en A. Pimentel; naar Kota Bahroe de 2e luit. C. J. la Rivière en de kapitein P. Hajenius.

Dit Nummer bevat o.a. het Verslag omtrent de voornaamste gebeurtenissen in het gouvernement Atjeh en Onderhoorigheden over de maand Februari 1909.

Levensverzek. Mij. Arnhem.

Maatsch. Kap. Eén miljoen gulden (volteekend).

Bijkantoor te 's-Gravenhage: Kettingstraat 23,

Directeur W. J. FONTEIN.

Bijkantoor te Batavia: Kali Besar,

Directeur J. WILDEMAN.

TOKO BAHROE

Gevestigd anno 1898.

Telef. Interc. 4796. *

v. Kinsbergenstr. 126 b/d Pr. Hendrikstr., den Haag.

Het beste en solidste adres voor de Indische familiën. Deze zaak staat met geene andere zaken of filialen in verbinding. Directe aanvoer uit Nederlandsch-Indië.

Vraag onze beroemde PECCO SOUCHON AFTER DINNER EN ASSEM THEE, voorzien van etiket alleen echt. Let s.v.p. op dit adres.

W. BARNAS & DIEMERS. — Importeurs.

MODE-MAGAZIJN „CAMELIA“

A. G. M. BEEKMAN-DRIEHUIJS
ANNA PAULOWNAPLEIN 13 - 's-GRAVENHAGE.

CONFECTIE VOOR DAMES EN MEISJES.

PLUCHE EN FLUWEELEN MANTELS. - GEKLEEDE ROKKEN, ONDERROKKEN.
STOFFEN EN ZIJDEN BLOUSEN IN RUIME SORTEERING.

HOEDEN EN PELTERIJEN.

STEEDS VOORRADIG: DE NIEUWSTE CEINTUURS, DASSEN, AVONDDASSEN EN HANDSCHOENEN. CONCURREERENDE PRIJZEN.

N.V. Electriche Drukkerij

„Luctor et Emergo“

Amalia van Solmsstraat 2-4,

Telephoonn. 4424

:=:

Den Haag

Gouden Medaille.

Paris 1900

Internationale Tentoonstelling Hygiene

Haargroei-middelen

merk „CRINOFLOOR“

zijn de middelen waarvan men het succes kan verwachten. Men vraagt overtuiging daarvan aan, de vele attesten herstellende, welke gaarne op aanvraag thuis worden gezonden. Mondeling of schriftelijk ADVIES KOSTELOOS.

C. ROMEIJN, Haarkundige, Spui 25, Den Haag.
Eenig eigenaar.

CONDITIE BILLIJK. - NAMAAK VERBODEN.
Succes bijna altijd zeker.

OPVOEDING.

Het Hoofd eener Bijz. School zag gaarne belast met de opvoeding van een paar KINDEREN.

Uitstekende referenties.

Adres: De Perponcherstraat 10 DEN HAAG.

VACANT.